

Verdier i Tverrelva, Alta kommune i Finnmark

VVV-rapport 2001 -40

Utgitt av Direktoratet for naturforvaltning i samarbeid med
Norges vassdrags- og energidirektorat og Fylkesmannen i Finnmark

Refereres som:

Fylkesmannen i Finnmark 2000. Verdier i Tverrelva, Alta kommune, Finnmark.

Utgitt av Direktoratet for naturforvaltning i samarbeid med Norges vassdrags- og energidirektorat.

VVV-rapport 2001-40. Trondheim

43 sider, 5 kart + registreringsskjema

Forsidefoto: Gunnar Kristiansen, Tverrelva

Forsidelayout: Knut Kringstad

Verdier i Tverrelva, Alta kommune i Finnmark

Vassdragsnr.: 212.6Z

Verneobjekt: 212/3

Verneplan I

VVV-rapport 2001-40

Tittel <i>Verdier i Tverrelva</i>		Dato <i>Kunnskapsstatus 2000</i>	Antall sider
Forfatter <i>Gunnar Kristiansen NVE Region Nord</i>		Institusjon <i>Fylkesmannen i Finnmark</i>	Ansvarlig sign. <i>Bente Christiansen</i>
TE-nr. <i>1006</i>	ISSN-nr. <i>1501-4851</i>	ISBN-nr. <i>82-7072-516-1</i>	VVV-Rapport nr. <i>2001-40</i>
Vassdragsnavn <i>Tverrelva</i>		Vassdragsnummer <i>212.6Z</i>	Fylke <i>Finnmark</i>
Vernet vassdrag nr. <i>212/3</i>		Antall objekter/delområder <i>38</i>	Kommuner <i>Alta</i>
Antall delområder med Nasjonal verdi (***) <i>1</i>		Antall delområder med Regional verdi (**) <i>9</i>	Antall delområder med Lokal verdi(*) <i>13</i>
EKSTRAKT <i>Tverrelva ligger i Alta kommune i Finnmark. Vassdraget er ikke regulert, og har siden vedtak i Stortinget 1973 vært vernet mot vannkraftutbygging (verneplan I).</i> <i>VVV-prosjektet (Verdier i vernede vassdrag) er initiert av Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Formålet er å bidra til grunnlaget for en differensiert forvaltning av Tverrelva og videre lette tilgangen til kunnskapen om de verdiene og objektene som ligger til grunn for vernet av vassdraget. På oppdrag fra DN og NVE presenterer Fylkesmannen i Finnmark i denne rapporten fylldig dokumentasjon over hvilke natur- og kulturfaglige verdier som finnes, eller som pr. i dag er kjent, innen Tverrelvas nedslagsfelt. De fem fagtemaene som er vurdert, er geofag, biologi/økologi, landskapsvurdering, friluftsliv og kulturinteresser. Verdiene er knyttet til spesifikke lokaliteter innen nedslagsfeltet og begrunner avgrensingen av lokalitetene. Disse verdisettes ut fra spesifikke og allmene faglige hovedkriterier og støttekriterier som er utarbeidet innen VVV-prosjektet. Rapporten omhandler videre vassdragets generelle verdier innen fagområdene, en beskrivelse av hver lokalitet og en tabell som oppsummerer verdiene og vurderingene.</i> <i>Tverrelvvassdraget har store løsmassedekker. Breprosesser og aktive elveprosesser i løsmasser og fast fjell er synlige og instruktive. De biologiske kvalitetene er lokalt og regionalt verdifulle, og spesielt knyttet til vatn, vassdragsnære områder, myrer og skog. Fjellfloraen er dårlig kjent. Nedslagsfeltet har et variert landskap med inntrykksterke elementer som stedvis er noe påvirket av inngrep. Området er verdifullt for friluftslivet i en større sammenheng, også som innfallsport til store og attraktive friluftsområder rundt feltet. Kulturmiljøet i Tverrelvdalen er spesielt med en særpreget innvandringshistorie. Tre kulturer har tilknytning til dalen hvor blant annet den tidligere utslått og seterdriften er spesiell. De relativt få kjente kulturminnene innen området forteller i noen grad om dette. Vassdraget er noe påvirket av forurensning fra jordbruk og bebyggelse i de nedre deler. De nederste 10 kilometere av elva og deler av sideelvene er til dels mye påvirket av inngrep som jordbruksvirksomhet, bebyggelse, elveforbygginger og skiferbrudd. Dalføret videre oppover, og de store viddeområdene fremstår i stor grad som uberørt natur.</i>			
5 STIKKORD PÅ NORSK <i>Prosesser og former skapt av is og vann Biologisk mangfold Landskapsbilde Friluftsliv Kulturminner</i>		5 KEYWORDS IN ENGLISH <i>Landscapes developed by glaciers and water Versatile biological values Forms of landscapes Open air activities Archaeological discoveries and old buildings</i>	

FORORD

Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er i fellesskap ansvarlig for prosjektet "Verdier i vernede vassdrag" (VVV-prosjektet). Hensikten er å gjøre kunnskapen om verdiene lettere tilgjengelig for kommuner og andre som forvalter vernede vassdrag med nærområder. Etter at Stortinget 1. april 1993 vedtok Verneplan IV for vassdrag, er 341 vassdragsobjekter vernet mot kraftutbygging. Stortinget har gjentatte ganger presisert at verneverdiene i de vernede vassdragene ikke må forringes av andre inngrep. Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for vernede vassdrag, ble vedtatt 10. november 1994. Retningslinjene gir kommuner, fylkeskommuner og statlige myndigheter rammer for sin forvaltning.

VVV-prosjektet beskriver verdier innen prosesser og former skapt av vann og is, biologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv og kulturminner/miljøer og skal ut fra dagens kunnskap synliggjøre de viktigste verdiene. I tillegg kan det også finnes andre viktige verdier og som har betydning for vernet. I prosjektet lages vassdragsvise rapporter som gir en oversiktlig presentasjon av viktige områder i tekst og på kart. For rapporter med samiske stedsnavn, vil vi beklage at teknologien har hindret oss å benytte samisk stavemåte. Prosjektleder for VVV-prosjektet er Elisabet Rosendal. Informasjonen i rapportene vil senere bli tilgjengelig med digitale kartdata. Ansvar for utarbeidelse av den enkelte rapport ligger til fylkesmannen i vedkommende fylke.

Tverrelva har siden vedtak i Stortinget 1973 vært vernet mot vannkraftutbygging (verneplan I). Denne rapporten er utarbeidet av Fylkesmannen i Finnmark. Rapporten presenterer dokumentasjon over hvilke verdier som finnes i og ved Tverrelva. Arbeidet med rapporten er utført i 1999/2000 av cand. scient, Gunnar Kristiansen. Konsulentfirmaet BioTjenester ved June Breistein har vært engasjert for å slutføre rapporten til trykking og utlegging på Internett.

Trondheim - Alta - Oslo

*Direktoratet for naturforvaltning
naturbruksavdelingen*

*Norges vassdrags- og energidirektorat
vannressursavdelingen*

*Ola Skauge
avdelingsdirektør*

*Are Mobæk
avdelingsdirektør*

*Fylkesmannen i Finnmark
miljøvern avdelingen*

*Bente Christiansen
avdelingsdirektør*

INNHold

FORORD

SAMMENDRAG

1.0 INNLEDNING	10
1.1 Generell beskrivelse av vassdraget	10
1.2 Hydrologi og vannkvalitet.....	10
1.3 Arealopplysninger.....	12
1.4 Kunnskapsstatus og rapportens målsetting og begrensninger	14
2.0 PROSESSER OG FORMER SKAPT AV IS OG VANN	15
2.1 Kort om de geofaglige verdiene i vassdraget	15
2.2 Utvalgte delområder og objekter	16
3.0 BIOLOGISK MANGFOLD	18
3.1 Ferskvannsbiologi.....	18
3.2 Naturtyper.....	18
3.3 Vilt	19
3.4 Rødlistearter.....	20
3.5 Utvalgte delområder og objekter	20
4.0 LANDSKAPSBILDE.....	24
4.1 Landskapsregion og særpreg	24
4.2 Utvalgte delområder og objekter	25
5.0 FRILUFTSLIV	27
5.1 Friluftslivelementer.....	27
5.2 Utvalgte delområder	28
6.0 KULTURMILJØER.....	30
6.1 Kulturminner	30
6.2 Utvalgte objekter.....	32
7.0 AKTUELLE TRUSLER.....	35
8.0 LITTERATURLISTE	35
9.0 KRITERIER OG VERDISETTING SOM ER BENYTTET I RAPPORTEN	38
9.1 Metode for utpeking og gradering av verdi	38
10.0 KART.....	42

VEDLEGG Registreringsskjema

SAMMENDRAG

Tverrelvvassdraget har utløp i Altaelva øverst i deltaet før denne munner ut Altafjorden i Alta kommune i Finnmark fylke. Vassdraget ble vernet i verneplan I etter vedtak i Stortinget av 1973. Grunnlaget for vernet av vassdraget var dårlig kjent og begrunnet i allmene interesser for området.

Denne rapporten sammenstiller verneverdiene i vassdraget med arealfestete opplysninger og avgrensninger av verdifulle lokaliteter. Vurderingene og utvalget av lokaliteter er basert på vurderinger og enkelte feltregistreringer under VVV arbeidet, på utredninger for verneplaner for myr og skog og på kartlegging av biologisk mangfold som er utført av Alta kommune. Alta kommune har også gitt innspill til friluftslivinteressene og kulturverdiene innen vassdraget. VVV prosjektet sammenstiller verneinteressene innenfor 5 hovedgrupper av fagtemaer. Verdiene er knyttet til spesifikke lokaliteter innenfor nedslagsfeltet og begrunner avgrensningen av lokalitetene.

De fem fagtemaene er geofag, biologi, økologi, landskap, friluftsliv og kulturinteresser. Områdenes verdi vurderes utfra spesifikk, allmene faglige hovedkriterier og støttekriterier. Disse er delvis utarbeidet innenfor VVV prosjektet. Oppfylte kriterier summeres til en verdi som gir en relativ vurdering av hvert utvalgte objekt eller lokalitet.

Rapporten inneholder ett kapittel for hvert fagemne. Disse omhandler vassdragets generelle verdier, en beskrivelse av hver lokalitet og en tabell som oppsummerer verdiene og vurderingene. Hver lokalitet er inntegnet og avgrenset på egne temakart innen hvert fagemne, og er vedlagt rapporten.

Tverrelvvassdraget er dekket av løsmasser over store deler av feltet. Breprosesser og aktive elveprosesser har virket på løsmassene og fast fjell. Prosessene er relativt varierte, synlige og instruktive. De biologiske kvalitetene er lokalt og regionalt verdifulle, og spesielt knyttet til vatn, vassdragsnære områder, myrer og skog. Fjellfloraen og en stor del av fuglefaunaen er dårlig kjent. Nedslagsfeltet har et variert landskap med innslag av inntrykksterke elementer som stedvis er noe påvirket av inngrep som skiferbrudd og bebyggelse. Området er verdifullt for friluftslivet i en større sammenheng. Det er innfallsport til store og attraktive friluftsområder, særlig mot øst og sør. Det er kort vei til Altavassdraget. Kulturmiljøet i Tverrelvdalen er spesielt med en særpreget bruks- og innvandringshistorie. Tre kulturer har tilknytning til dalen hvor blant annet den tidligere utslått og seterdriften er spesiell til å være i Finnmark. De relativt få kjente kulturminnene innen området forteller i noen grad om dette. De gamle driftsformene og de gamle kulturmiljøene er i liten grad holdt i hevd. Vassdraget er en del påvirket av forurensning. De nederste 10 kilometer av elva fra Stilla og nedover, og de nedre deler av sideelvene er til dels mye påvirket av inngrep som jordbruksvirksomhet, bebyggelse, elveforbygninger og ikke minst skiferbrudd. Dalføret videre oppover, og de store viddeområdene fremstår i stor grad som uberørt natur.

Rapportens målsetting er blant annet å bidra til grunnlaget for en differensiert forvaltning av Tverrelvvassdraget. Den har også som formål å lette tilgangen til kunnskapen om de verdiene og objektene som ligger til grunn for vernet av vassdraget. Samtidig synliggjøres disse verdiene overfor lokale interesser, kommunal arealforvaltning og den nasjonale vassdragsforvaltningen.

1.0 INNLEDNING

1.1 *Generell beskrivelse av vassdraget*

Vassdraget har sitt utspring fra viddene mellom Tverrelvdalen, Altadalen og Stabbursdalen, og har utløp ved Elvebakken ved tettstedet Alta innerst i Altafjorden i Alta kommune. Den totale lengden på elva er omtrent 30 km.

Nedbøren er lav innen feltet på grunn av lokalklimatiske barrierer. Klimaet har et kontinentalt preg med svakt humide forhold, og årsmiddelet i området er trolig under 500 millimeter i året. De nedre deler av vassdraget ligger på gunstige steder i den mellomboreale vegetasjonssone opp til 100-150 moh. Fra omtrent 100-150 meter over havet, og opp til tregrensen, overtar den nordboreale sone. Omtrent 1/3 av arealet er dekket av skog. Størstedelen av nedslagsfeltet ligger i den alpine sone over tregrensen. Området tilhører Troms submaritime bjørke og furuskogsregion- Lyngen-Alta området. De indre deler av feltet tilhører Finnmarks submaritime bjørk og furuskogsregion, området sydvest for Lakselv (naturgeografisk tilhørighet, Nordiska Ministerrådet 1984).

Mot utløpsområdet og de nederste 7-8 kilometerene av elva, er Tverrelvdalen en åpen dal. Over ett avsnitt på ett par kilometer midt i dalen har den karakter av Canyon før den igjen åpner seg ved Stilla og går over i et bølgende viddeterreng. Midt i dalen kommer den trange Austerdalen inn fra nord, og en åpen dal fra Storvatnet i sør.

Vassdragsmiljøet er mye preget av inngrep de nederste 10 kilometerne av hovedelva, som forbygninger, bebyggelse og jordbruksaktivitet nær elva. Dalbunnen har preg av dyrka mark og bebyggelse opp til Bjørnstad omtrent 10 kilometer opp i vassdraget. Videre oppover er de neste 2 kilometer og Austerdalen preget av de mange skiferbruddene som er godt synlige og dels ligger i dalsidene, dels nært vassdraget. Storparten av skogsarealene på den samme strekningen er preget av hogst. Store deler er også preget av tidligere beite. Det er mange veier innen feltet i de nedre deler og det går vei tvers over hele nedslagsfeltet inntil demningen oppe i Altadalen. Nedslagsfeltet kan ellers karakteriseres som urørt natur uten store tekniske inngrep.

Det er noe forurensing til vassdraget fra jordbruk og bebyggelse.

Vassdraget ble vernet mot kraftutbygging i verneplan I etter vedtak i Stortinget av 1973. Verneverdiene for feltet var meget dårlig dokumentert.

1.2 *Hydrologi og vannkvalitet*

Vannstands- og vannføringsforhold

Feltarealet er 233 km² regnet til Tverrelvas utløp i Altafjorden. Arealet i dalbunnen langs Tverrelva ovenfor Sagafoss ligger på ca k 40 ved elvas nedre deler, og stiger svakt over en strekning på ca 8 - 9 km innover dalen til ca k 100 - 150 ved Storvatnet og inn mot Stilla. Dalbunnen er flat og elva ligger i fine løsmasser. Elva, som meandrerer i dette partiet, står i hydraulisk kontakt med grunnvannsmagasinet innover i løsmassene. I tillegg til grunnvannsmagasinet i dalbunnen har feltet noe selvregulering i form av sjøer og myrarealer. Arealet av dette partiet utgjør en liten andel, ca 10 - 15 % av det totale feltarealet. Over k 300 har feltet klassiske viddeformer og er preget av et

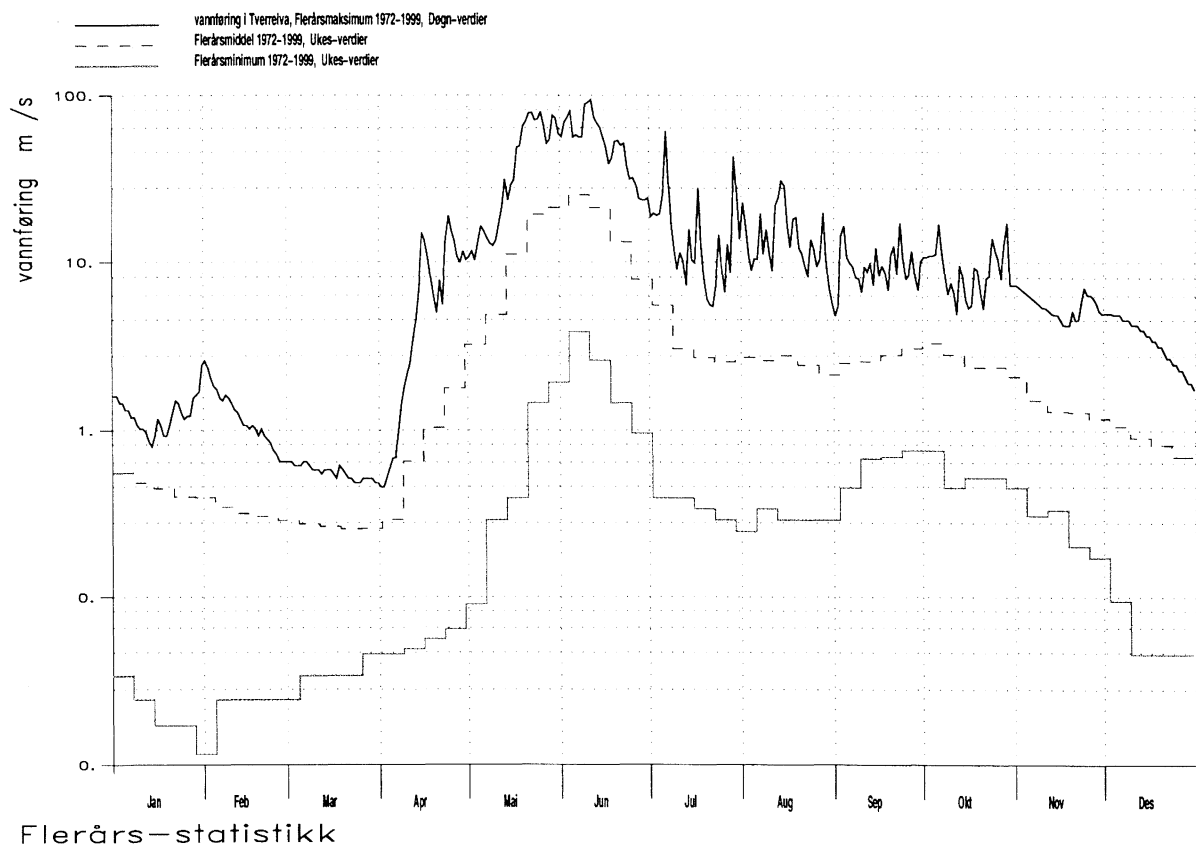
omfattende system av småsjøer og myrer med mellomliggende høyderygger opp i ca 600 moh. En vesentlig del av feltarealet ligger mellom kote 300 og 600 moh.

Avrenningsforholdene har et klart kontinentalt preg. De dominerende flommene er smelteflommer i vårløsningen. Høstflommer av noen størrelse forekommer sjelden. Det er en markert lavvannssesong om vinteren i perioden desember til ut mars. Sommeren har ingen tilsvarende tydelig lavvannsperiode.

Spesifikt avløp varierer fra ca 10 l/skm^2 ved Altafjord til $18 - 20 \text{ l/skm}^2$ inne i de høyeste fjellpartiene i øst, iflg NVE's isohydatkart av 1987. Beregnet middelverdi for totalfeltet er 15.1 l/skm^2 . Dette gir et middelavløp for normalperioden 1931 til 1960 på ca $3.5 \text{ m}^3/\text{s}$. Verdien i normalperioden 1961 til 1990 er sannsynligvis ca 5 % høyere i dette området.

Smelteperioden på våren starter vanligvis moderat tidlig i april. Deretter skjer det en gradvis økning av vannføringen utover mot kuliminasjon i slutten av mai eller tidlig i juni. I denne fasen er det normalt med flere moderate flomtopper. Unntaksvis skjer det en sen vårløsning med direkte vannføringsstigning til årsmaksimal vannføring. De maksimale flommene er på ca 90 til $100 \text{ m}^3/\text{s}$, middelflommen er $56 \text{ m}^3/\text{s}$. Høstflommene er vanligvis små, maksimalflom er ca $20 \text{ m}^3/\text{s}$ og middelflom ca $9 \text{ m}^3/\text{s}$. Dimensjonerende flom i vassdraget er en vårflo på $100 - 110 \text{ m}^3/\text{s}$.

Vannføringsforholdene over året er vist i figuren nedenfor.

Figuren viser vannføringsforholdene i Tverrelva ved Sagafoss. Merk at vannføringsskala er logaritmisk. Vannføringen er angitt som hele potenser av grunntall 10 ved hver hovedstrek. Figuren viser øvre- og nedre omhylningskurve, og middelvannføringen, for vannføringer på døgnbasis basert på perioden 1972 - 1999.

Vannføringene vinterstid i sesongen november til april avtar normalt fra ca 2 m³/s til ca 300 l/s. I denne perioden kan vannføringen i ekstremisituasjoner komme ned mot 20 - 30 l/s. De høyeste vannføringene vil avta fra ca 7 - 8 m³/s i starten av november til ca 400 - 500 l/s i slutten av mars. I slutten av mars og starten av april er vannføringene mellom yttergrensene minimum 30 -50 l/s og maksimum 400 - 500 l/s.

Tverrelva har fra naturens side en god bufret vannkvalitet med pH rundt 7. Vannet har lavt innhold av organisk stoff, er lite farget og har lavt til moderat partikkelinnhold. Elva var i 1993 til dels mye forurensset i de nedre deler. Denne avtar gradvis oppover elva og elva ble karakterisert som lite til moderat forurensset fra området nedenfor Austerelvas møtested og oppover. Det er en del tilførsler av organisk stoff nedover elva, noe som øker mot uløpet i sjøen. Det er avrenningen fra jordbruket som står for storparten av dette. For å forbedre vannkvaliteten i elva er det nødvendig å redusere utslippet av fosfor til elva. Da må gjødselhåndteringen til jordbruket forbedres samtidig som avløpsanleggene mot elva reduseres.

En forholdsvis stor del av feltet består av vatn og mindre innsjøer. Tre av vatnene er større enn 1 km², hvor Jouvajavri er størst med 2,24 km². Det er mange små vatn innen feltet og til sammen over 50 vatn utgjør et samlet areal på drøyt 10 km². Vatnene ligger i høydelagene fra 200-500 moh hvor storparten ligger fra 400-500 moh.

1.3 Arealopplysninger

Inngrep

Vassdragsmiljøet er sterkt preget av inngrep de nederste 10 kilometerne av hovedelva som skiferbrudd, veier, forbygninger og jordbruksaktivitet nært elva. Dalbunnen har sterkt preg av dyrka mark og bebyggelse opp til Fossan. Videre oppover er dalføret og dels sidedalene beitepreget. Nedslagsfeltet kan ellers karakteriseres som urørt natur uten særlige tekniske inngrep.

Det er skole, private entrepenørforetak og omfattende bebyggelse oppover Tverrelvdalen. Bebyggelsen opphører omtrent 8 kilometer opp i dalen. Derfra er det de neste 4 kilometerene store inngrep langs hoveddalføret og oppover Austerdalen i form av skiferbrudd. Videre er det enkelte hytter ved Storvatnet og oppover Øvre Stilla. Hyttefeltet i Joatka ligger delvis innen nedslagsfeltet.

Det går vei gjennom hele nedslagsfeltet frem til demningen i Altavassdraget. I de nedre deler går det vei på begge sider av elva og flere stikkveier til sidedaler og bebyggelse.

Ved Fossan krysser en bro over elva, og E6 krysser med bro over elva nedenfor.

Det går en kraftlinje over nedslagsfeltet fra Kronstad og over indre del av Storvatnet. Fra Nesvatnet og sørover til Stuorajavri er det bygget reingjerde.

Arealbruk

Det er bosatt omtrent 500 personer innenfor nedslagsfeltet. Bebyggelsen i dalføret er mest konsentrert ved utløpsområdet og fem kilometer opp dalføret. Her er det delvis tettbebyggelse. Inkludert gårdene langs fjorden er det omtrent 37 driftsenheter med jordbruksareal som er i drift i Tverrelvdalen. Dyrket mark utgjør omtrent 2 % av nedslagsfeltet. Jordbrukene i Tverrelvdalen er fra gammelt av vurdert som noen av de beste i hele Altadistriktet

Skogen nyttes i dag mest til brensel i form av plukkhogst.

Joatkaområdet som utgjør store deler av nedslagsfeltets øvre deler er kalvingsplass for reinbeitedistrikt 23-Jalgon. Området er også høstbeiteland, og brukes også som flyttleie av alle reinbeitedistrikter som har sommerbeite øst for Altafjorden.

Tverrelvdalen Bonde og småbrukarlag har en beiteavtale med Staten i Stilladalen.

Storparten av nedslagsfeltet er avsatt som LNF-områder i kommuneplanen arealdel hvor bygge og anleggsvirksomhet ikke tillates uten egen reguleringsplan. Vassdragsarealet er på bakgrunn av sin flerbruksverdi avsatt til flerbruksområde FFNF hvor det er fremhevet at allmen ferdsel, fiske, natur og friluftsliv er tillatt. Gjennom bestemmelsene er det satt bygge og anleggsforbud, samt stilt plankrav, for visse typer tiltak i vassdragsnære arealer. I 100-meterssonen langs elver og vann innen nedslagsfeltet er det ikke tillatt med oppføring av ny eller vesentlig utvidelse av eksisterende fritidsbebyggelse samt bygge og anleggsforbud for annen virksomhet enn stedegen næring. I et belte på 50 meter fra vassdragsområdene er det ikke tillatt med nydyrkning og snauhogst. Bledningshogst skal samtykkes av skogoppsynet.

For de nedre områdene av vassdraget opp til Kronstad gjelder en egen kommunedelplan for Alta tettsted. Et område i Stilla er utlagt som LNF område hvor spredt hyttebygging er tillatt. I planbeskrivelsen er det foreslått en reguleringsplan med et hyttefelt med 35 hyttetomter. Mindre arealer ved Solheim- Myreng i vassdragets nedre del er også avsatt som hyttefeltområde.

Nedre del av Austerdalen og området Fossan – Oppgårdssætra er avsatt som områder for råstoffutvinning, områder for uttak av skifer. Dette er eksisterende råstoffområder. For uttak av sand og grus er en sammenslutning av bønder interessert i å overta uttaksretten etter Statens vegvesen. Det er ikke avsatt egne områder for uttak av stein (utenom skifer) i kommunens arealplan, men privat fester fikk i 1994 tillatelse til utmål for uttak av stein i Isberget. Det vurderes i planbeskrivelsen at området er aktuelt for videre drift.

Området rundt Storvatnet og Isberget er definert som nedslagsfelt for drikkevannskilde med tilhørende retningslinjer. Det tillates ingen tiltak som kan forurense kilden og tilhørende nedslagsfelt.

Hele nedslagsfeltet fra Stilla og innover og området sørvest for Storvatnet er lagt ut som LNF-N område. Dette er områder hvor naturvern er dominerende, og hvor det gjelder bestemte retningslinjer for arealbruken. I dette området tillates det ikke tiltak som er til skade eller hinder for naturverninteressene. Flerbruksplaner, miljøplaner og vurderinger og biologisk mangfold og inngrepsfri natur skal legges til grunn ved saksbehandling av plansaker.

Eksisterende båndlagte områder er Isberglia og Borrasslia som er vernet som barskogsvernområder etter naturvernloven.

1.4 Kunnskapsstatus og rapportens målsetting og begrensninger

Da nedslagsfeltet ble vernet i 1973 var kunnskapen om verneverdiene svært mangelfull. Kunnskapsstatusen for de nedre deler av nedslagsfeltet er i dag bedre, men er lite detaljerte. Kunnskapen om vassdragets øvre deler er fremdeles meget mangelfulle.

Alta kommune har foretatt registreringer av biologisk mangfold, og det er valgt ut flere lokaliteter innenfor Tverrelvas nedslagsfelt. Det er også gjort vurderinger og befaringer i denne sammenheng under VVV-arbeidet. Kunnskapen om faunaen og floraen er fremdeles mangelfull og lite detaljert.

Utvalget av geofaglige objekter er basert på befaringer, kvartærgeologiske kart og enkelte avhandlinger. Kunnskapen om dette fagområdet er mangelfull for feltet særlig for de sørøstlige deler av feltet. Kulturminnene er hentet fra Fornminnebasen og lokal litteratur. Det er ikke gjort registreringer eller faglige vurderinger av verdifulle områder innenfor kulturlandskapet. Utfra den generelle kunnskapen om Tverrelvdalen, om gamle driftsformer og arealbruk innen området er det trolig verdifulle miljøer med tanke på dette.

Innen landskap er det utført nye vurderinger under vvv prosjektet. Landskapsverdiene var tidligere i liten grad kartlagt. Kunnskapen innen dette feltet ansees å være rimelig god i de nedre deler, mens fjellområdene er dårlig dekket.

Vurderingen av friluftsverdiene innen feltet er hentet fra lokal litteratur, og er samtidig også gjort av Alta kommune under VVV-arbeidet.

Rapportens målsetting er blant annet å ivareta de verdiene som ligger til grunn for vernet av vassdraget. Den skal også være et verktøy som hjelper den kommunale forvaltning til å gjennomføre en differensiert forvaltning av Tverrelva. Tilgangen til kunnskapen om de verdiene som ligger til grunn for vernet av Tverrelva har vært bra. Rapportens formål er å gjøre denne tilgangen enda bedre ved å samle alle fagområdene i en rapport, oppdatere og utvide verdistatusen og samtidig arealfeste opplysningene.

2.0 PROSESSER OG FORMER SKAPT AV IS OG VANN

2.1 Kort om de geofaglige verdiene i vassdraget

Berggrunnsgeologi

Berggrunnen innen nedslagsfeltet er variert. Storparten av nedbørsfeltet ligger på det prekambriske skyvedekket som overveiende består av omdannede sedimentære bergarter. I de nedre deler av feltet er det blant annet innslag av sandstein og skifer.

Nedre deler av feltet er dekket av løsmasser. Hele feltet fra Borraslia i øst og Storvatnet i vest og oppover vassdraget består ellers av meta-arkose som tilhører det innskjøvede Nalganasdekket av omdannede sedimentære bergarter. Unntaket er Nal'ganasfjellet som består av basalkonglomerat og stikker opp som en øy i havet av meta-arkose. Forekomstene til Altaskiferen opptrer i de øvre lag av dekket av meta-arkose, og er båndet med parallelle skyvelag av glimmerskifer. Ved Borras er vi inne i Borrasgruppens sammensatte struktur av stedegne og omdannede sedimentære bergarter. Det går et bånd av glimmerskifer tvers over dalen ved Sønvismoen. Nord for Storvatnet vider dette feltet seg ut og utgjør en mosaikk av kalkspatglimmerskifer sammen med båndet gneis i området. Bjørnenglia består også av meta-arkose før denne avløses av et smalt skiferbånd og et bånd av tillitt som løper på tvers av dalen. Et brett bånd av kvartsitt i veksling med leirskifer kommer så inn i Brunsida og fortsetter over til Isberget.

Kvartærgeologi

Naturgeografisk har regionen, som den nedre del av nedslagsfeltet tilhører, U-dals karakter med innslag av smale V-seksjoner. Tverrelva har en kombinasjon av dette. Morenelaget er forholdsvis tynt og usammenhengende og øker mot innlandet. I mange dalganger finnes randterasser med store innslag av glasifluvialt materiale. Dette mangler i Tverrelvdalen. Dalene har også mektigere sedimentlag av glasifluvialt materiale eller marine sedimenter noe som er typisk mot Tverrelvdalens utløpsområde. Elveskjæringer viser også spor etter raske massebevegelser.

Marine avsetninger forekommer i Tverrelvdalen opp til omtrent 70 moh som er den marine grense i området. Denne markerer grensen for landhevingen etter siste istid. Materialet kjennetegnes ved en god sortering og består overveiende av finpartikulære løsmasser. Etter istiden har elver og bekker gravet seg ned i løsmassene rundt vassdraget og transportert og sedimentert disse nedover vassdraget. Sagbakken, Elvebakken og området rundt utløpsosen består av slike avsatte løsmasser, såkalte fluviale avsetninger. Lenger opp i elva ved Sønvismoen er det også fluviale avsetninger.

Det er dominerende usammenhengende og tynne løsmassedekker og bart fjell i de øvre fjellområdene og i hoveddalføret fra Fossen og til Øvre-Stilla. Herfra og oppover blir morenedekket sammenhengende med stedvis stor mektighet. Fra Stuorajavri og 4–5 kilometer nedover vassdraget er det tydelige avsmeltningsmorener i hauger og rygger. Det samme gjelder nord for Stuorajavri og til Fal'lejav'ri. Ved utløpet til vassdraget er det bygget opp et komplekst og vidt deltaområde av sedimenter fra Altaelva og Tverrelva.

Ved Stillaområdet er det tydelige og instruktive elementer fra etter istiden der elva har erodert i fast fjell. Formene er særpregete og spesielle. Ved Saga mot uløpsområdet har elva erodert kraftig i de mektige marine avsetningene. Her vises store blottlagte elveskjæringer.

For 10-11 tusen år siden lå randen av innlandsisen ved Sandfallet og ytterst i Tverrelvdalen. Så trakk den seg rykkvis tilbake, og ulike prosesser har i denne sammenheng avsatt løsmasser på forskjellige måter. Innenfor Tverrelvdalens nedslagsfelt er det forholdsvis få karakteristiske formelementer i denne sammenheng, selv om morenedekket stedvis er mektig. Mot den sørøstre del av feltet er det spylerenner i løsmassene. Disse har oppstått under isens avsmeltning da vannføringen var stor på grunn av avsmeltingen av breen. Breelvene har erodert seg ned i det tykke morenedekket. Det karakteristiske er det haugete landskapet av koller, langsgående rygger og forsenkninger i morenelaget sørøst i feltet. Dette er drumliner og overflateformer dannet under istidsprosessene. Drumlinene er materiale som er avsatt under breen og i breens bevegelsesretning. Disse er avsatt der breen har møtt på fjellkoller i terrenget. Overflateformene er dannet på overflaten av breen ved sammenskylling og sammenstyrting av morenemateriale på breoverflaten. I det samme området innen feltet er det en tydelig langstrakt rygg av løsmasser i en lengde av over 1 km. Denne avsetningen kan tolkes som en esker som er avsatt av en breelv i et større hulrom eller tunnel under breen i løpet av avsmeltingen.

2.2 Utvalgte delområder og objekter

P1. Fossen

Elveerosjon i marine avsetninger. Marine avsetninger med sorterte finpartikulære sedimenter. Tverrelva viser her aktive elveprosesser ved at den har erodert seg ned i de forholdsvis mektige løsmassene og dannet et V-formet snitt med store blottlagte elveskjæringer. Nedenfor området er elveavsetningene avsatt utover det flate området.

P2. Nedre Stilla

Elveerosjon i fast fjell.

En tydelig og særpreget Canyon hvor Tverrelva har skåret seg loddrett ned i den skifrige berggrunnen. Stedvis har de loddrette veggene en høyde på bortimot 20 meter. De karakteristiske parallelle skiferlagene er tydelig blottlagte. Flere spesielle erosjonsformer med buktende og trange gjel og særpregete skiferbroer som stedvis går tvers over elveløpet.

P3. Joatka

Drumliner, overflateformer og spylerenner. Avsmeltningsmorener.

Over et stort område, overalt i de mektige løsmassedekkene, sees langsgående hauger og groper og enkelte større spylerenner som skjærer seg ned i løsmassene.

P4. Fal`lejav`ri

Esker og drumliner.

Esken nær Fal`lejav`ri er klassisk og omtalt allerede av Reuch (1903) og Holtedal (1918). Omtales som en overmåte vakker og typisk åsdannelse. Materialet er vasket sand og småstein. Strekker seg med et buktet løp omtrent 1,5 km i sydøstlig retning. I området og nordøstover er det ellers drumliner, spylerenner og overflateformer i løsmassene som også vitner om isavsmeltningsprosessene.

Gradering av verdi

Tabellarisk oversikt over lokaliteter, verdigradering og kriteriebruk.

PROSESSER OG FORMER SKAPT AV IS OG VANN		GR.	HOVEDKRITERIUM				STØTTEKRITERIUM				
NR.	NAVN PÅ LOKALITET		H01	H02	H03	H04	S01	S02	S03	S04	S06
P1	Fossen	L			x		x				
P2	Nedre Stilla	L	x				x		x		
P3	Joatka	L	x		x		x		x		
P4	Fal'lejav`ri	R	x		x		x		x		x

NR. Refererer til lokalitetens nummer på kartet bak i rapporten

GR. Angir lokalitetens verdi etter en samlet vurdering av hvilke hoved- og støttekriterier som er gjeldende. Gradering skjer etter en 4-delt skala:

- Nasjonalt viktig verdi (N)
- Regionalt viktig verdi ®
- Lokalt viktig verdi (L)
- Ikke angitt verdi (–)

H01 Urørt

H02 Del av system

H03 Representativitet/typisk

H04 Sjeldenhet

S01 Instruktiv lokalitet

S02 Naturhistorisk dokument

S03 Viktig landskapselement

S04 Pedagogisk/forskningsverdi

S06 Del i flerfaglig sammenheng

Litteratur

Holtedal, O. 1918. Bidrag til Finnmarkens geologi. Aschehoug & co. Kristiania.

Nordisk ministerråd 1984. Naturgeografisk regioninndeling av Norden. Nordiska ministerrådet 289s.

Kontaktutvalget. 1971. Kraftutbygging-naturvern. Om vassdrag som bør vernes mot kraftutbygging. Bergen.

Zwaan, K.B. 1988. Nordreisa, berggrunnsgeologisk kart- M 1:250 000. Norges geologiske undersøkelse.

Zwaan, K.B. & Gautier, A.M. 1980. Beskrivelse til de berggrunnsgeologiske kart 1834 I og 1934 IV, Med fargetrykte kart. NGU nr 357. Universitetsforlaget. Oslo.

Follestad, A.F. 1979. Beskrivelse til kvartærgeologisk kart 1834 I. NGU nr 349. Universitetsforlaget. Oslo.

3.0 BIOLOGISK MANGFOLD

3.1 *Ferskvannsbiologi*

Regionen, som de nedre deler av feltet tilhører, er ferskvannsbiologisk fattig på større innsjøer, men har et variert utvalg av innsjøtyper. Det er store forskjeller innen regionen, og det kan være store forskjeller i pH innen små områder. Årsaken ligger i de varierte berggrunnsgeologiske forhold. På grunn av rikere løsmasseavsetninger er ledningsevnen generelt høyere i lavlandet. Regionen har den største artsrikdommen av krepsdyr i Troms og Finnmark, og er også høy sammenlignet med resten av landet. De ferskvannsbiologiske forhold er godt ivaretatt gjennom de ulike verneplanene for vassdrag. Feltets øvre deler tilhører Finnmarks submaritime bjørke og furuskogsregion som er rik på alle typer og størrelser av ferskvatn, og har et høyt antall vannlevende insektsarter selv om artsrikdommen i hvert vatn er moderat. De fleste vatn ligger på vidda i høydelagene fra 400 – 700 moh. Store løsmasseforekomster fører til ionerikt vatn med stor variasjon i ledningsevne, mens pH er relativ lav.

Målinger fra 1991 i tre vatn i nedre del av Tverrelvvassdraget viste nøytral pH, noe over gjennomsnittet for regionen og et moderat innhold av elektrolytter. Krepsdyrfaunaen hadde en artsrikhet som lå over gjennomsnittet for regionen med 13 og 18 arter i henholdsvis Damtjørna og Skogstuevatnet. I utgangspunktet har naturregionen noe av den største artsrikdommen av krepsdyr i landet. Det synes som om vatnene innen nedbørsfeltet er lite påvirket av forurensning fra jordbruk og husstander, mens hovedelvas nedre deler er en del påvirket.

Feltet innehar mange små og middelsstore vatn. Tre av innsjøene er på over 1 km². Hovedsakelig ligger de i høydelagene fra 200-500 moh med en overvekt av vatn fra 400- 500 moh i vassdragets øvre deler. Vatnene innen nedbørsfeltet er hovedsakelig næringsfattige. Enkelte vatn i de nedre deler er mer næringsrike på grunn av den rike berggrunnen. Flere vatn har bestander av storvokst ørret eller røye.

Vassdraget har bestander av ørret, sjørøtt og sjørøye og en marginal bestand av laks.

Tverrelva er moderat egnet for anadrom fisk. Omtrent 1,5 kilometer fra utløpsområdet ligger Sagafossen med et fall på 8 meter. Her ble det bygd laksetrapp i 1966. Fra utløpet og opp til trappa finnes det laks, sjørøtt og sjørøye i lave tettheter. Laks går ikke opp trappa, så ovenfor trappa er det bare ørret, sjørøtt og litt sjørøye. De første to kilometerene ovenfor trappa er stilleflytende med sandbunn. Likevel er det en stor tetthet av ørretyngel over strekningen. Denne benytter forbygningene som skjulområder. Tettheten av yngel synes å avta oppover elva.

3.2 *Naturtyper*

De nedre deler av vassdraget opp til 100-150 moh tilhører plantegeografisk stedvis den mellomboreale vegetasjonssone. Fra omtrent 100-150 meter over havet, og opp til tregrensen, overtar den nordboreale sone. Størstedelen av nedslagsfeltet ligger i den alpine sone over tregrensen. Området tilhører Troms submaritime bjørke og furuskogsregion- Lyngen-Alta området. De indre deler av feltet tilhører Finnmarks submaritime bjørk og furuskogregion, området sydvest for Lakselv (naturgeografisk tilhørighet, Nordiska Ministerrådet 1984). Bjørk og furuskog dominerer med gråor-heggeskog i tilknytning til de store elvene. Floraen er rik der det forekommer kalkholdig underlag.

De øvre deler av feltet er dominert av lyngmark og noe blottlagt substrat. Omtrent 1/3 av nedslagsfeltet er dekket av skog, for det meste bjørkeskog, og skogen strekker seg opp til 300-400 moh i hoveddalføret. Bjørkebeltet kommer inn like ovenfor Øvre Stilla. Fra Øvre Stilla og til Stilladalen renner elva rolig gjennom myrområder og bjørkeskog. Fra Øvre Stilla til utløpet veksler elva mellom stilleflytende partier og enkelte striere strekninger. I denne delen av vassdraget er det varierende innslag av furu i bjørkeskogen, hovedsakelig av bærlyngstype. Furuskogen dominerer sørvest i feltet rundt Storvatnet. I Isberglia er det kalkfuruskog, mens området nordvest i feltet rundt Persvatnet har bjørkeskog i veksling med krekling-tyttebærfuruskog. Skogsområdene i Tverrelvdalen er generelt mye kulturpregete.

Vierkratt dominerer langs elver og bekker inne på vidda. Langs hovedelvas nedre deler er det stedvis velutviklet oreskog, noe som også forekommer langs bekkedrag i sørhelningene. Det er også enkelte bestander med osp i den sørvendte lia langs hoveddalføret.

Det er relativt begrenset med myrområder innen feltet. Større myrpartier finnes ved Sønvismoen og sør for Storvatnet og over Levnasjavri hvor det er flere sammenhengende mindre myrer. Det er også større innslag av myrer sør for Juovrajavri og nord for Ræpujavrazat. Lengre myrpartier finnes også ovenfor Sivertvatnet og langs Stilladalen.

Strandengvegetasjonen er godt utviklet ved munningsområdet av vassdraget. Flere sjeldne vegetasjonstyper inngår i strandengene. Det er også store områder med mudderfjære.

Fjellvegetasjonen er dårlig undersøkt, men er trolig rik i de nedre deler av feltet.

3.3 Vilt

Spurvefuglfaunaen er artsrik i hoveddalføret med dels krevende artsforekomster langs hovedelva og i de vegetasjonsmessig varierte og sørvendte liene. Kantsonene mot kulturmarkene er også rike på fugl. Det er relativt få vanntilknyttede fuglearter og individer som hekker innenfor nedslagsfeltet, men området oppover Stilladalen og området med myr og vatn nordøst innen feltet har betydning for lom, enkelte ender og vadefugl. Enkelte av de lavtliggende vatnene sørvest i feltet har også betydning for enkelte ender og horndykker. Utløpsområdet har stor betydning som rasteplass for trekkfugl og har også en viss betydning som hekkeplass, myteplass og overvintringsområde for enkelte arter.

Vassdragsfeltet kan tilby relativt gode hekkebiotoper for klippehekkende rovfugl og for rovfuglarter som hekker i skogen.

Av jaktbare fuglearter er det en marginal bestand av storfugl i furuskogen sørvest i feltet. Orrfugl forekommer på streif innen dette området som geografisk ligger i utkanten av utbredelsesområdet for arten. Av lirype og fjellrype har spesielt lirypa allminnelig gode hekkeforhold innen feltet. Viktige vinterområder er det særlig i Stilladalen og øvre deler av Austerdalen. Det er ingen utpreget gode områder for fjellryper innen feltet, men bestanden er normalt god med regulære svingninger innen feltet.

Oter forekommer vanlig langs nedre deler av vassdraget, men yngler neppe innen feltet. Av de store rovdyrene forekommer gaupe og jerv trolig bare på streif innenfor vassdraget. Fjellrev kan forekomme innen nedslagsfeltets øvre deler.

Oreskogsbeltene langs vassdraget har stor betydning for elg. Tverrelvdalen brukes imidlertid lite som fast beiteområde for elg. Borrasslia er fast beiteområde om sommeren. Det går faste trekkveier for elg

fra Altadalen forbi vestsida av Storvatnet og ned Tverrelvdalen. Fra Borraslia går det en trekkroute over til Transfardalen og det går trekkveier langs Stilladalen og over til Alta.

3.4 Rødlistearter

Floraen er mangelfullt undersøkt. Derfor er det registrert få rødlistearter innen feltet. De rødliste orkideene marisko og huldreblom er funnet i den rike kalkfurskogen innenfor Isberglia.

Av rødlistearter er det notert en rekke fuglearter innen feltet selv om registreringene er mangelfulle og lite knyttet til faste hekkelokaliteter. Flere av artene er knyttet til utløpsområdet.

Horndykker er registrert innen området Skrabben-Skogstuevatnet. Kjerneområdet i Europa for denne sjeldne arten er nordre-Nordland og Sør-Troms, og arten er på grensen til å bli rødlistet. Den stiller strenge krav til forholdene i vatnet og kantvegetasjonen på hekkestedene. Innen Tverrelvdalen har den en av sine nordligste forekomster i Europa. Havelle, sjøorre, svartand, smålom, storlom er knyttet til utløpsområdet i store antall på trekket. Sangsvane forekommer også her på trekket. Havelle og sjøorre er registrert på vatnene nord i feltet. I det samme området er også smålom og storlom registrert og kan hekke her. Smålom er i tillegg registrert sørvest i feltet. Artene er vurdert som hensynskrevende på rødlista og vassdragsreguleringer og forstyrrelser på hekkestedene er de største truslene for arten. Sædgås har en mulig hekkelokalitet ved et fjellvatn nord i feltet, og trane forekommer på trekket. Vendeheis er sett i furskogsområdet sørvest i feltet.

Av rødlistete rovfugl er det gjort ett reirfunn av hønsehauk like utenfor feltet, og arten er observert i furskogen sørvest i feltet. Jaktfalk og kongeørn er registrert innen feltet, og bruker sikkert feltet som jaktområde.

3.5 Utvalgte delområder og objekter

B1. Altaosen

Utløpsdelta med godt utviklete strandenger, mudderbanker og næringsrike gruntområder som henger sammen med utløpsområdet til Altaelva. Botanisk rikt med sjeldne plantesamfunn og stor artsdiversitet. Svært viktig rasteområde og overvintringsområde for en rekke fuglearter, mange er sjeldne.

B2. Isberglia

Kalkfurskog. Øst til nordøstvendt furskogli på kalkglimmerskifer i kombinasjon med fattigere bergarter. Innslag av sjeldne plantearter der marisko (den nordligste kjente forekomst i Norge) og huldreblom skal framheves. Floristisk sjelden naturtype i Finnmark. Naturreservat.

B3. Bjørnenglia-Persvatnet

Variert furskog med dominans av lavfurskog. Supplementsområde i barskogsverneplanen som har lite av denne furskogstypen.

B4. Smideslått

Liten lokalitet med produktiv flommarksoreskog. Bestander av mjødurtdominans i veksling med dominans av strutseving i feltskjiktet. Innslag av rips og bringebær. Krevende spruefuglarter forekommer, og i stor tetthet. Produktiv skogtype som har gått sterkt tilbake nasjonalt og langs Tverrelva de senere årene.

B5. Floan

Myr som tilhører den nordboreale sonens sørlige del. Høgmyr med bratte kantskråninger. Vegetasjonen er særlig kjennetegnet av røsslyng. Klar og karakteristisk utforming. Typeobjekt som er lokalt verneverdig og tilhører den østlige delen av regionen.

B6. Oppgårdsvatnet

Variert skogsområde med furuskog og oreskog langs bekkedaler. Stor artsrikdom. Funn av skjellpiggsopp som utgjør nordgrensen i Norge. Svært sjeldent registrert nord for Saltfjellet.

B7. Losvarkollen

Skogområde med blandingsskog med variert treslagssammensetning. Frodig og stor artsrikdom. Funn av skjellpiggsopp som utgjør nordgrensen i Norge. Svært sjeldent registrert nord for Saltfjellet.

B8. Skrabben-Skogstuevatnet

Mange små vatn og myrdrag i lavere høydelag som er omgitt av furu- og løvskog. Dels høy produksjon og stor artsrikdom av krepsdyr i enkelte av vatnene. Forekomster av andefugl og den uvanlige horndykkeren.

B9. Stilladalen

Flere større myrpartier, frodige vierkratt og vatn med vital kantvegetasjon. Viktig for flere andefugl og vadere.

B10. Kufotbergan

Område hvor det er registrert svært sårbare rovfuglarter. Tilbyr gunstige hekkemuligheter for klippehekkende rovfugl.

B11. Ræi`pujavrazat

Flere små og varierte vatn som dels er omgitt og står i sammenheng med større myrområder i fjellet. Tilbyr gode hekkemuligheter for lom og høyboreale andefugl. Smålom, storlom, sjøorre og havelle er registrert i området.

Gradering av verdi

Tabellarisk oversikt over lokaliteter, verdigradering og kriteriebruk

BIOLOGISK MANGFOLD		GR.	HOVEDKRITERIUM				STØTTEKRITERIUM		
NR.	NAVN PÅ LOKALITET		H01	H03	H04	H05	S05	S04	S06
B1	Altaosen	N	x	x	x	x	x	x	
B2	Isberglia	R		x		x	x	x	
B3	Bjørnenglia-Persvatnet	R	x				x	x	
B4	Smideslåttan	N		x			x		
B5	Floan	N		x				x	x
B6	Oppgårdsvatnet	N				x			
B7	Losvarkollen	N				x			
B8	Skrabben-Skogstuevatnet	N		x		x	x		
B9	Stilladalen	N	x				x	x	
B10	Kufotbergan	N				x	x		
B11	Ræi`pujavrazat	N		x		x			

NR. Refererer til lokalitetens nummer på kartet bak i rapporten

GR. Angir lokalitetens verdi etter en samlet vurdering av hvilke hoved- og støttekriterier som er gjeldende. Gradering skjer etter en 4-delt skala:

- Nasjonalt viktig verdi (N)
- Regionalt viktig verdi ®
- Lokalt viktig verdi (L)
- Ikke angitt verdi (–)

H01 Areal	S05 Biologisk funksjon
H03 Trua naturtype	S04 Pedagogisk verdi
H04 Variasjon/mangfold	S06 Del i flerfaglig sammenheng
H05 Sjeldne arter/rødlistearter	

Litteratur

Alta kommune 1995. Biologisk mangfold. Status med temakart. Rapport nr.1. Alta kommune.

Direktoratet for Naturforvaltning. 1995. Oversikt over norske vassdrag med laks, sjørret og sjørøye pr. 1 januar 1995. Utskrift fra lakseregisteret. DN-notat 1995-1. 104s.

Direktoratet for Naturforvaltning. 1996. Barskog i Nord Norge. Utkast til verneplan. DN-rapport 1996-7.

Direktoratet for Naturforvaltning. 1999. Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998. DN-rapport 1999-3.

Direktoratet for Vilt og Ferskvannsfisk. 1982. Viltartenes forekomster i de midlertidig vernede vassdragene. Nord Norge.

Eie, J.A., Faugli, P.E. & Abel, J. 1996. Elver og vann. Vern av norske vassdrag. Grøndahl Dreier. Oslo.

Fremstad, E. 1996. Vegetasjonstyper i Norge. – NINA Temahefte 12: 1-279.

- Fylkesmannen i Finnmark. 1984. Manus til verneplan for strandområder i Finnmark. Miljøvernavdelingen
- Fylkesmannen i Finnmark. 1998. Undersøkelser av vannkvalitet i Tverrelva, Altaelva, Kautokeinovassdraget, Brenneelva og Pasvikelva. Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen. Rapport nr 4-1998.
- Fylkesmannen i Finnmark. 1987. En effektstudie av laksetrappene i Finnmark. Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen. Rapport nr. 23.
- Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.) 1994. Norsk Fugleatlas. Norsk Ornitologisk Forening.
- Johansen, B. & Nilsen, E. 1983. Gråoreskog i Finnmark- vegetasjon, flora og verneverdige områder. Miljøverndepartementet. Rapport T-553.
- Korsmo, H & Svalastog, D. 1991. Verneplan for barskog. Regionrapport for Nord-Norge. Nina utredning 060.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.
- Nordbakke, R. 1987. Fugler i undervisningen, ekskursjonsguide til Altaosen. Upubl. rapp. Alta lærerhøgskole.
- Nordisk ministerråd 1984. Naturgeografisk regioninndeling av Norden. Nordiska ministerrådet 289s.
- Vorren, K.D. 1979. Myrinventeringer i Nordland, Troms og Finnmark, sommeren 1976, i forbindelse med den norske myrreservatplanen. Tromsura rapport nr. 3. Universitetet i Tromsø.
- Walseng, B & Halvorsen, G. 1993. Verneplanstatus i Troms og Finnmark med fokusering på vannkjemiske forhold og krepsdyr. –NINA Utredning 54:1-97.

4.0 LANDSKAPSBILDE

4.1 Landskapsregion og særpreg

Den naturgeografiske regioninndelingen beskriver de generelle landskapsformene innen regionen der en rundt Altaelvas nedre del møter et lavt skogkledd landskap. Her stikker det stedvis opp fjellknauser i løsmassenes terrasseflater. Mot dette landskapet avgrenses ett viddepreget område innover av til dels steile terrasser og fjellkanter. Viddelandskapet er et stort og mykt bølgende landskap, stedvis småkupert i høydelag av 400-600 meter. Dette kollete landskapet med lange slake skråninger har lavfjell og få kantformer. Innimellom kan rene sletteområder forekomme.

Nedslagsfeltet har et variert og skiftende landskap. Feltet ligger landskapsmessig i krysningspunktet til flere landskapsregioner.

Nedre del tilhører Fjordbygdene i Finnmark. Dette landskapet har rolige former med flatliggende lag over store deler. Bakover er det brattere skrenter som går over i lange, flate åser. Oppover Tverrelvdalen, opp til Øvre-Stilla, er vi inne i regionen Dalbygdene i Finnmark. Disse domineres av markerte og vide dallandskap.

Nordvest i feltets øvre deler har en trekk fra Gaissene i Finnmark. Dette er lavtliggende sletteområder med vidstrakte landskap og fjerne fjelltopper som gir landskapet størrelse.

Joatkaområdet og arealene sørøstover tilhører regionen Finnmarksvidda. Her dominerer et lavtliggende penplan som ligger svakt ondulerende mellom 300-400 moh. I sammenheng med dette står spredtstilte høydedrag opp til 600 moh. Løsmasseavsetningene er mektige med sammenhengende morenedekker. Hauger og drumliner med langstrakte rygger er vanlige. Nedsenket i morenedekkene ligger utallige, glitrende vatn.

Tverrelvdalen inndeles naturlig i disse landskapsrommene. Fra munningen og opp til Tørrfossbrua er landskapet åpent og flatt. Oppover Tverrelvdalen stiger det først bratt opp den høye løsmasseskrenten bak flaten før dalgangen tar form og markerer seg. Elva har skåret seg dypt ned i løsmassene. Vi følger en storkupert og åpen dalgang. Borrass- og Raipasfjellenes forholdsvis lave og slake sider avgrenser dalgangen opp til Isberget. Videre oppover fra Isberget blir dalbunnen bredere og dalbunnen nesten helt flat. Isberget er et blikkfang med sine loddrette, nakne og opprevne bergflater. Dalgangen omkranses videre av de bratte fjellene Borrass og Nalganas. Området er helt dominert av løvskog i dalbunnen, mens furu og enkelte ospeklynger i mosaikk med bart fjell preger fjellsidene. Elva er helt stilleflytende hvor den bukker seg nedover dalbunnen. Jordbruk og bebyggelse dominerer bildet.

Gradvis smalner dalen seg inn og endrer karakter. Jordbruk og bebyggelse opphører og dalbunnen blir mer kupert og kollet, med innslag av bare knauser. Elva blir striere og furuskog innblandes i løvskogen. Fra vest tilsluttes den åpne, kollete og furudominerte dalen fra Storvatnet, mens Austerdalens markerte dalgang med bratte bergsider løper inn fra nordøst.

Etter hvert blir furua dominerende, og bunnen av dalen går over til Canyon med varierte og uthugde oppsplittede skifervegger og knauser rundt elveløpet. Det stiger oppover, og elva skummer i trange gjel og gryter. Området har preg av de mange skiferbruddene langs elva og i dalsidene.

Det neste elveavsnittet over ett par kilometer har samme karakter med særpregete Canyonformer, men er nesten helt urørt. Furua har opphørt her, og vegetasjonen domineres av småvokst bjørk og lyngrabber i mosaikk med koller og steinblokker.

Så følger ett nytt avsnitt med skiferbrudd som dominerer landskapsbildet før elva gjennom flere lavere fossefall stiger opp til Øvre Stilla. Vi er inne i de øvre og åpne områder av vassdraget som er viddepregete. Til å begynne med er den åpne dalgangen markert med myr, vatn og stille elveløp i bunnen. Så overtar det bølgete viddelandskapet helt. Her er det åpne og kollete terrenget, og de lange åsene viktige formtrekk sammen med elver og vatn og løsmassenes mange blottlagte former.

Det er lave bølgende drag, storhet og stillhet.

De samlede landskapskvalitetene ligger i de vekslende formene og landskapskarakterene oppover vassdraget, de særpregete elvepartiene med canyon og spesielt i områdets øvre storslagne viddepregete område hvor det åpne og slakt kollete landskapet står i sammenheng med vassdrag og mange vatn. Landskapsverdiene i de nedre deler er reduserte av bebyggelse, jordbruk og skiferbrudd.

4.2 Utvalgte delområder og objekter

L1. Storkupert

Et storkupert landskap dominert av furuskog med bærlyngmark, koller og bergknauser, mange vatn og myrdrag. Et lunt landskap. Stillhet og urørthet bortsett fra enkelte lite synlige hytter og vei gjennom området.

L2. Dedsika-Oppgårdssætra

Særpreget elvemiljø der elva har skåret seg loddrett ned i lagvise skiferberg som blottes i parallelle bånd. Berghammer og kronglete, trange gjel med overheng og overløpende steinbroer. Skummende småfusser og brådype grytekulper, løvskog, blokkur og lyngrabber.

De mange skiferbruddene ovenfor og nedenfor området trekker ned sammen med vei og kraftlinje.

L3. Stilladalen

Åpent fjellandskap likevel kombinert med en fast utmeislet dalgang. Slake åser med harmoniske linjer, varierte småvatn kantet med brede starrbelter. Elva veksler mellom brede, stille løp og småstryk.

Landskapsverdiene er redusert på grunn av veien gjennom området.

L4. Joatka-Reinbuktelv

Åpent bølgende og kollete viddeterreng omkranset av slake åser og høydedrag i det fjerne.

Særpreget geologisk innredning. Svært småkupert med hauger og rygger av løsmasser. Mosaikk med småvokst, åpen fjellbjørkeskog, myrdrag og småvatn. Elva veksler mellom strykpartier og brede loner kantet med starrbelter. Stillhet og urørthet i et storslagent viddelandskap.

Gradering av verdi

Prinsippene er basert på NIJOs metode for kartlegging av landskap, og er nærmere beskrevet under "Graderingsprinsipper for landskap" i rapportens delkapittel 9.1.

Landskapsbilde (L). Verdivurdering av delområdene. Hver(t) kriterium/komponent (H13-H18) til delområdene er gradert fra A til C (se forklaring under og kap. 9.1), og så satt sammen til en samlet gradering.

Nr	Delområde	Grad.	H13	H14	H15	H16	H17	H18
L1	Storvatnet	R	B1	B1	A2	A2	-	
L2	Dedsika-Oppgårdssætra	R	A1	A2	A1	B1	-	C1
L3	Stilladalen	R	A2	B1	A1	A2	-	B2
L4	Joatka-Reinbuktelv	R	A2	A1	A2	B1	-	-

A1/A2: Høyeste verdi. Elementer/komponenter/landskap med høy verdi i regionen.

B1/B2: Det vanlige landskapet./De vanlige komponentene i regionen.

C1/C2: Ødelagte/reducerte landskapskvaliteter/komponenter.

Ikke samsvar mellom kriterieoppsett nedenfor og (H) samt "kodebruk" i tabellen (A og B)

H13 Landskapets hovedform	H16 Vegetasjon
H14 Geologisk innredning	H17 Jordbruksmark
H15 Vann og vassdrag	H18 Bebyggelse

Litteratur

Alta Kommune 1995. Flerbruksplan Joatka. Plandokument. Alta kommune.

Aasheim, V. 1993. Håndbok i landskapskartlegging. Norsk institutt for jord og skogkartlegging. 29s.

Direktoratet for Naturforvaltning. 1995. Inngrepsfrie naturområder i Norge. Registrert med bakgrunn i avstand fra tyngre tekniske inngrep. DN-rapport 1995-6. 39s.

Elgersma, A. 1996. Landsskapsregioner i Norge med underregioninndeling.

Målestokk 1: 2 000 000. Norsk institutt for jord og skogkartlegging.

Elgersma, A., Aasheim, V. 1998. Landskapsregioner i Norge – landsskapsbeskrivelser. NIJOS rapport 2/98. Norsk institutt for jord og skogkartlegging.

Nordisk ministerråd 1984. Naturgeografisk regioninndeling av Norden. Nordiska ministerrådet 289s.

5.0 FRILUFTSLIV

5.1 *Friluftslivelementer*

Tverrelva har godt egnede friluftsområder med dominans av storslagne og villmarkspregete viddeområder som ligger befolkningsnært, og er lett tilgjengelige.

Det er klassiske friluftsaktiviteter som jakt og sportsfiske som dominerer.

Vassdraget er et lokalt viktig sjørretvassdrag. Det er bygget laksetrapp ved Fossen, 1 km ovenfor utløpet til elva. Gjennom denne vandrer det bare sjørret og sjørøye. Derfor er det disse artene som dominerer i vassdraget. Tidligere har innrapporterte fangster for vassdraget vært små. I de senere årene har enten vassdraget hatt fremgang, eller det fiskes mer i vassdraget. I 1999 ble det fanget 80 sjørret og 17 sjørøyer med en gjennomsnittsvekt på like under kiloen. Det ble bare fanget 4 smålaks. Til sammen ble det solgt 134 fiskekort. Nesten halvparten av disse var sesongkort eller ukeskort. Det er lite fiske etter innlandsørret i hovedvassdraget. Vassdraget har både innslag av lokale sportsfiskere, fra regionen og fra sør i landet. Nedslagsfeltet har ellers røye og enkelte ørretvatn med storvokst fisk. Enkelte områder innen feltet er populære områder for innlandsfiske som brukes mest av lokalbefolkningen og av folk fra Alta-regionen. Feltets sørøstlige del er også en viktig innfallsport til nasjonalt viktige innlandsfiskeområder i Stabbursdalen og Iesjavre. Det foregår også mye isfiske om vinteren på vatnene og vatnene øst for nedslagsfeltet. Ofte er snøskuter fremkomstmiddel i den sammenheng.

Nedbørfeltet er av middels til stor betydning som jaktområde. Adgangen til jakt er meget god, og en stor andel av lokalbefolkningen driver med dette. Det foregår mest dagsturer, men det er også vanlig med lengre turer mot områdene øst for feltet. Det er en økende andel jegere utenom lokalmiljøet som bruker feltet til jakt. Sammenlignet med andre populære jaktområder i Alta-regionen drives det nesten like mye jakt i området rundt Tverrelva, og da mest i de øvre deler av feltet. Joatkaområdet og Stilladalen er blant annet viktige jaktområder. Områdene rundt nedre del av Tverrelvdalen er privateid, resten av feltet er statsgrunn. Av småviltjakt drives det mest med rypejakt, og da hovedsakelig jakt på lirype. Av storviltjakt blir det bare drevet elgjakt, og det drives litt elgjakt i området.

Innen området er det gode forekomster av muldebær i de øvre deler av feltet. Lenger ned i dalen er det blåbær og tyttebær.

Elva og miljøet rundt denne er et viktig element som nærturområder i sammenheng med rekreasjon. Fra Fossan til Sagfossen er den stilleflytende, og egnert seg godt til padling. Den brukes likevel lite til dette. Enkelte kulper i elva har vært brukt som badeplasser. Kulpen nedenfor Tverrelvdalen skole har vært mest brukt, og brukes også i dag som badeplass.

Alta kommune har planer om å legge til rette for friluftslivet langs vassdraget fra munningen av elva og opp til Sagfossen. Det er blant annet planer om en kulturlandskapssti med opparbeidelse av, rasteplasser og skilting.

Innen feltet er det flere hytteområder og områder som er avsatt til hyttebygging. Deler av hyttefeltet som er anlagt ved Stourajavri ligger innen nedslagsfeltet. Det er enkelte hytter som også har vært Sætrer, spredt nedover Stillaområdet. Det er videre planlagt et hyttefelt i Stilladalen. Bollo hyttefelt grenser til nedslagsfeltet i øst og adkomsten er gjennom feltet.

Når det gjelder stier er det en merket sti fra Gammelsætra ved Storvatnet til Joatka. Det går en merket tursti opp Austerdalen til Soupatjavri, og en sti sørøstover mot Iesjavri og Stabbursdalen.

Videre er det merket sti fra Joatka og inn til DNTs turlagshytte ved Reinbuktaelv nordøst i feltet. Det går også kjerrevei fra samme område inn til Fal'lejav`ri.

Det går skuterløype fra Bollområdet til Joatka hytteområde. Videre går det skuterløype fra Austerdalen til Suopatjavri og videre sørøstover mot Iesjavri og Stabbursdalen.

Av turlagshytter er DNTs hytte ved Reinbuktaelv den eneste.

Det er utarbeidet en flerbruksplan for Joatkaområdet som utgjør stor andel av øvre deler av nedslagsfeltet. Denne skal blant annet ivareta interessene til friluftslivet i området. Planen er en intensjonsplan. Noe av formålet med planen er å tilrettelegge for bruken av området slik at unødige slitasjer unngås samtidig som det legges til rette for flere brukergrupper. Området er blant annet kjent på grunn av reguleringen av Alta-Kautokeinovassdraget og hendelser som "Slaget ved Stilla". Området har lenge vært et yndet utfartsområde for regionen, og adgangen er blitt lettere på grunn av byggingen av anleggsveien gjennom det. I kjølvannet av veien er Joatkaområdet blitt et nytt utgangsområde for rekreasjon ved at det har blitt utgangspunkt for ferdsel videre innover vidda både sommer og vinter, i tillegg til bruken av selve området. Om sommeren til fots eller med bil, om vinteren på ski eller med snøskuter. Området er også blitt et pressområde for hyttebygging. Det er opparbeidet rasteplasser og oppstillingsplasser for Campingvogner, flere snøskuterløyper er anlagt.

5.2 Utvalgte delområder

F1. Tverrelva

Badeplasser, kulturminner og lokal fiskeelv. Nærturområde og viktig for nærmiljøet. Planer om omfattende rehabilitering av miljøet og tilrettelegging for friluftslivet.

F2. Raipas-Isberget

Gode fiskevatn. Kupert og innbydende terreng med furuskog og mange småvatn. Naturopplevelser, botanikk, bærterreng. Lokale brukere. Naturreservat, pedagogisk interessant

F3. Pervatnet-Borras

Nærturområde i et innbydende terreng, med furuskog og skogbunn av lys reinlav. Bærterreng, fiskevatn. Naturreservat, pedagogisk interessant.

F4. Stilla-Joatka

Jakt og bærterreng med ett innbydende landskap. Lokale og regionale brukere. Lett tilgjengelig og befolkningsnært. Opplevelse av fjellvidder og villmark kombinert med hytter og tilrettelagt med stier. Flerbruksplan for området som fremmer interessene for friluftsliv. Stor potensiale for tilrettelegging og utvidet bruk.

F5. Reinbuktaelv-Fal'lejav`ri

Jakt, bærplukking og ikke minst fiske i gode ørret og røyevatn. Tilrettelegging med stier og kjerrevei, skuterløype. Turlagshytte sentralt innen området. Innbydende viddelandskap som også er innfallsporten til store og kjente villmarksområder som Stabbursdalen og Iesjavre.

Gradering av verdi

Tabellarisk oversikt over lokaliteter, verdigradering og kriteriebruk.

FRILUFTSLIV		GR.	HOVEDKRITERIUM			STØTTEKRITERIUM		
NR.	NAVN PÅ LOKALITET		H11	H12	H13	S11	S12	S13
F1	Tverrelva	L		x				
F2	Raipas-Isberget	L		x			x	x
F3	Pervatnet-Borras	L						
F4	Stilla-Joatka	R	x	x	x		x	
F5	Reinbuktelv-Fal`lejav`ri	R	x	x	x	x	x	x

NR. Refererer til lokalitetens nummer på kartet bak i rapporten

GR. Angir lokalitetens verdi etter en samlet vurdering av hvilke hoved- og støttekriterier som er gjeldende. Gradering skjer etter en 4-delt skala:

- Nasjonalt viktig verdi (N)
- Regionalt viktig verdi ®
- Lokalt viktig verdi (L)
- Ikke angitt verdi (–)

H11 Egnethet

H12 Dagens bruk

H13 Tilgang/opparbeidet

S11 Urørthet

S12 Natur og kulturkvalitet

S13 Opplevelse

Litteratur

Alta kommune. Kulturlandskapet i kommuneplanen. Prosjektområde. Tverrelvdalen. Upubl. Rapport Alta kommune.

Alta Kommune 1995. Flerbruksplan Joatka. Plandokument. Alta kommune.

Direktoratet for Naturforvaltning. 1995. Inngrepsfrie naturområder i Norge. Registrert med bakgrunn i avstand fra tyngre tekniske inngrep. DN-rapport 1995-6. 39s.

Direktoratet for Vilt og Ferskvannsfisk. 1982. Brukerundersøkelser blant jegere i de midlertidig vernete vassdrag. Del VI. Nord-Norge.

6.0 KULTURMILJØER

Det er ikke utført bestemte registreringer av kulturmiljøene eller kulturlandskapet i Tverrelvdalen.

Dagens kulturlandskap og kulturmiljøer i Tverrelvdalen har sammenheng med jordbruksvirksomheten, og de gamle driftsformene i dalen. Store deler av dalen var tidligere brukt som beiteland.

Tverrelvdalen har et variert jordbrukslandskap på grunn av det oppstykkete landskapet og den store oppdelingen i eiendommer og de mange randsonene som oppstår på grunn av dette. Gårdsbrukene hadde sau og kyr, og drifta var en kombinasjon mellom fiske og jordbruk. Utmarksbeite og utmarksslått var en viktig del av ressursutnyttelsen, og som del av vinterfôret. Det ble slått i ravedaler, på holmer og på vidda. Høyet ble tørket på bakken, på stakk eller hesjer. Reinlav og lauvfor ble også utnyttet. Det ble dyrket havre og bygg, men havre ble bare brukt til husdyrfor. Vinterfôret til dyra besto også av tang og fiskeavfall.

Skogen hadde fra tidlig av vært forbeholdt allmuen på stedet. Det var tidlig en hard drift av den rike furuskogen i Tverrelvdalen. Da saga kom i drift ble det drevet ennå mer intensivt. Uttaket det siste århundret har også vært høyt og skogen bærer preg av dette. Den er sterkt kulturpreget, og flere steder har bjørkeskogen overtatt for furuskogen.

De norske innflytterne til Tverrelvdalen drev med seterbruk, antakelig etter mønster sørfra. Tverrelvdalen regnes som det klassiske seterstrøk i Finnmark hvor setring har pågått siden begynnelsen av 1800-tallet. Setrene lå fra 1-1,5 mil fra gårdene, og det skal ha vært 17 setrer i dalen. De fleste ble nedlagt rundt siste verdenskrig, den siste i 1975. I dag er ingen av setrene i drift, og et fåtall har i dag kulturhistoriske vernemomenter. Liene øverst i Tverrelvdalen, Austerdalen og Storvatnet var viktige seterområder. Setrene lå oftest i klynger på to og to. Det var som regel kona og barna på gården som drev setrene, mens mannen ble værende på gården for å ta seg av drifta der. Det var heller ikke uvanlig å leie arbeidskraft til setrene.

De store og gode skiferforekomstene i Tverrelvdalen som hører til blant de største og beste i landet, har vært utnyttet siden 1850 årene. Forekomstene er sentrert rundt Austerdalen og Fossan i hoveddalføret. Primitive redskaper førte til en liten utnyttelse fram til 1900-tallet, mens skifersaksa som kom i 1912, førte til en stor effektivisering av drifta. På 1860-tallet ble det bygd kjerrevei opp til Fossan og Dedsika. Drifta i Austerdalen begynte rundt 1. verdenskrig, og kjerrevegen som ble bygget oppover dalen, fortsatte helt fram til Karasjok. Arbeiderene bodde i små laftete tømmerhus, eller i gammer av torv. Skiferdrifta var en viktig biinntekt til de fleste brukene i Tverrelvdalen, og i 1920 var skiferdrifta i Alta den viktigste inntektskilden til de fleste innbyggerene. I dag ligger de mange nedlagte bruddene godt synlige, og kan både sees på deler av et kulturmiljø, eller som tekniske inngrep i området.

6.1 Kulturminner

Den kjente bosetningen i Altaområdet strekker seg 10 000 år tilbake i tiden. Helt til 1500 tallet besto befolkningen av samiske veidesamfunn som livnært seg av jakt, fiske og fangst. Nordmenn bosatte seg ute ved kysten, mens det bodde flest samer innerst i fjordene slik som innerst i Altafjorden. De samiske samfunnene var organisert i siidaer, storfamilier, som delte på større områder til ressursutnyttelsen. Etter tilgangen på ressurser, kunne disse flytte på seg gjennom sesongen. Villreinstammen ble hardt utnyttet, og når denne var bortimot utryddet, gikk samene over til tamreinhold. Sjøsamene livnærte seg av jordbruk og fiske, noe som var en levedyktig kombinasjon som de utnyttet med stor dyktighet.

Trolig førte Kalmarkrigen til den første norske innflytningen til Alta på begynnelsen av 1600 tallet. Kvenene flyttet til Altaområdet under uårene i Østerbotn på begynnelsen av 1700-tallet. De bosatte seg mest på Arrones og Elvebakken. Her etablerte de en finsk landsby etter egen tradisjon. Mange kvener drev med håndverk. Utover 1800-tallet ble kombinasjonen fiske og jordbruk den dominerende ressursutnyttelsen. Det var ingen kårfolk da det var rikelig med ledig jord. Likevel påvirket innflyttingen de samiske siidaene på en negativ måte da siidaens felles eiendomsrett gikk i oppløsning med privatiseringen av utmarka, noe som også førte til mange konflikter.

Det var under anlegget av Saga ved Sagfossen i 1828 at Tverrelvdalen begynte å koloniseres av norsk bosetning. Før denne tid hadde dalen vært folketom av bofaste, men hadde i et århundre blitt brukt som utslåttområde og til vedskog av kvenene som bodde på Arrones og Elvebakken. Blant annet hadde disse reist gammer i dalen til slåttedriften. Utslåttene fikk kvenske navn, og navnevalget kan tyde på at samene i liten grad hadde brukt Tverrelvdalen aktivt i forhold til Altadalføret. Det er også funnet få samiske gammetufter i området. Likevel er det funnet en samisk sølvring ved Lille Borras, og mange av fjellene rundt har samiske navn, noe som kan tyde på noe annet. Blant annet ble Tverrelvdalen opprinnelig kalt for Fal'lejjåkka som står i forbindelse med Fal'legæd'gi, falkesteinen. Dette er en hellig samisk offerstein, eller seide som ligger på nordsiden av Fal'lejjåkka. Ved utløpsområdet til Tverrelva er det funnet en offerplass. Det er også funnet flere kulturminner fra yngre steinalder sentrert til nedre del av Tverrelvdalen og utløpsområdet. Dette kan tyde på at området har vært aktivt brukt helt tilbake til steinalderen.

Ved Jotkajavrit, like utenfor nedslagsfeltet, er det på tre steder funnet boplasser fra yngre steinalder. På det ene stedet var det flere boplasser. I det samme området er det også registret fangstanlegg for villrein. Området rundt Iiesjavri har vært et viktig bostedsområde i yngre steinalder med en rekke større bosteder. Jakt, fangst og fiske var de viktigste livbergingene. I tillegg var sanking av bær og urter viktige tilleggsnæringer. Veidesamfunnene ved Joatka kan ha flyttet sesongvis mellom Joatkaområdet til sjøområdet ved utløpet til Tverrelva, men trolig var dette området brukt som vinterboplasser for kystsamer-siidaer. Det sentrale i de enkelte veidesamfunnenes områder var alltid vassdrag eller deler av vassdrag med innsjøer inne i landet og fjorder utenfor elvemunninger. De gamle siidagrensene fulgte hovedsakelig vannskillene slik de naturgeografiske forholdene tilsa det.

Ved etableringen av Saga og den første norske bosetning i Tverrelvdalen, ble de rike og urørte furuskogene i Tverrelvdalen intensivt utnyttet. Senere ble det bygget møllebruk og stampe. Her ble det malt byggmel og produsert vadmél. Saga var ei privat bygdesag, og ble bygget av Jacob Hansen fra Vang i Telemark. Han etablerte gården Saga ved bruket, og drev også med jordbruk og skogbruk. Gården eide etter hvert mange eiendommer oppover Tverrelvdalen og importerte arbeidskraft fra Tolga sørpå. Han regnes av mange for å være den første bureiseren i området. Etter hvert ble det hugget skog øverst oppe i Tverrelvdalen, elva ble brukt til fløting av tømmeret.

Mange arbeidere på Saga bosatte seg oppe i Tverrelvdalen. Da gruvedriften i Raipas ble oppstartet et tiår senere, bosatte det seg flere folk sørfra (fra Folldalen) i Tverrelvdalen. Nyreiserne måtte på en urimelig måte kjøpe jorda av kvenene, og dette kan ha ført til det konfliktfylte forholdet som har vært mellom Tverrelvdølene og kvenene i ettertid. Etter femti år var det over 150 eiendommer i Tverrelvdalen hvor de fleste ble drevet som tilleggsjord for bruk nede på Elvebakken. Rundt år 1900 var det rundt 20 hushold i dalen. En sentral del av jordbruket var seterhold, noe som er opphørt i dag. I dag er det rundt 250 eiendommer i Tverrelvdalen, og mange små eiendommer eies av folk nede på Elvebakken.

Den gamle postruta som har eksistert siden 1750 tallet og som gikk i fra Kristiania til Vadsø, gikk gjennom Tverrelvdalen. Da telegraflinja sørover ble lagt gjennom Austerdalen rundt 1870, ble dalen gjort farbar og ruta ble lagt oppover Austerdalen. Den eldste kjente bygdevegen i Alta går fra Kronstad over Tørrfossbrua og oppover langs Tverrelvdalen. De gamle forbygningene som sikrer veien mot Tverrelva er ennå delvis bevart, mens veien ellers er endret til moderne vei. Det ble bygget en vakker bru i naturstein over Sagfossen på begynnelsen av 1800-tallet. Denne ble sprengt av tyskerne under krigen. Brukarene står ennå igjen.

På 1700-1800-tallet lå et teglsteinsverk ved utosen til Tverrelva. Eiendommen heter i dag Teglpanna. Her er det funnet rester etter en stor forbrenningsovn. Det finnes ikke noe skriftlig kildemateriale om teglsteinsverket.

All bebyggelse i Tverrelvdalen ble brent av tyskerne i 1945. Derfor er det få minner igjen etter den gamle bebyggelse. Det er for øvrig ikke utført Sefrakregistreringer i dalføret.

6.2 Utvalgte objekter

K1. Flyplassplanketunet

En del av den første gjenreisningsbebyggelsen etter andre verdenskrig. Unikt tun ved innkjørselen til Tverrelvdalen. Huset og fjøset er bygget av plank etter den gamle flyplassen som tyskerne hadde bygd under krigen. Er i sin originale form etter oppbyggingen.

K2. Oppgårdsætra

Typisk setertun, som vitner om den nedlagte setringen i området og som er temmelig unik til å være i Finnmark.

Kart: M711 1934 IV, 988 557

K3. Stillasætra

Seter med fjøs bygget i stein på midten av 1800-tallet. En av de få bygningene som ikke ble ødelagt av tyskerne. På tunet er det også rester etter den gamle seterstua og enkelte ostebuer.

Kart: M711 1934 IV, 031 525

K4. Fal'legæd'gi

Falkesteinen. Gammel samisk offerstein eller seid.

Kart: M711 1934 IV, 113 488

K5. Saga/Nerskogen

Gammel boplass av uviss datering. Viser ved trekullag i et belte på om lag 30 meter langs elveskråningen. Enkelte koksteinsfragmenter.

Kart: M711 1834 I, 921 634

K6. Saga/Nerskogen 2

Boplassområde datert til yngre steinalder. Beliggende imot naturlig terrassekant og skrent på en småkupert flate. Funn av mengder med kokstein, avslag av kvartsitt og et mulig råemne til en skiferpil.

Kart: M711 1834 I, 920 634

K7. Saga

Boplass datert til yngre steinalder. Andre opplysninger mangler.

Kart: M711 1834 I, 922 634

K8. Lille Borras

Funnsted for tapt steinøks. Ble funnet i 1938 under jordarbeide. Gjort i svart matjord omtrent 0,5 meter under bakken ved foten av Lille Borrasfjell. Øksa var svært skarp, og var blå ytterst mot eggen. Datert til yngre steinalder.

Kart: M711 1834 I, 927 622

K9. Sagfossen

Funnsted av gjenstand og kulturlag av uviss datering.

Gjenstand: Vevlodd med hull. Funnet omtrent 30 cm under bakken.

Kulturlaget: Flere brannflak og pletter med trekull i en tykkelse av 10 cm like under torva. Ligger på flatt åkerland ikke langt fra Sagfossen på en terrasse og områdets strekker seg ut i en lengde av 100 m og bredde 40 m.

K10. Gamsletta

Gammetuft av uviss datering. Til dels klart markert. Med voller av jord og torv. Ligger i øst enden av slakt hengende jorde, med utsikt mot Komsafjellet.

Kart: M711 1834 I, 926 628

K11. Fosseng

Funnsted for spydspiss av skifer datert til yngre steinalder. Ble funnet i 1931 på 0,3 m dybde. Ble oppdaget ved gården på elvesletta like ved Tverrelva. Orienteringen er nå under fjøset på gården.

Kart: M711 1834 I, 920 624

K12. Floan

Funnsted for økselignende stein av uviss datering. I hellende terreng ned mot flatene i dalbunnen. Steinen har en lengde på omtrent 0,3 m og en bredde på inntil 0,2 m med en skarp egg. Trolig kan steinen være naturdannet da den ikke har tydelige merker etter tilvirkning. Det er flere andre steiner med påfallende form i området.

Kart: M711 1934 IV, 941 609

K13. Vatnet

Hustuft og kve datert til etter reformasjonen. Beliggenheten et ved kratt og gressbevokst odde på vestsiden av vatnet. Hustufta har en størrelse på 4 ganger 4 meter med murer på opptil 0,4 meter. Den er klart markert. Kveet har en størrelse på 17 ganger 9 meter med trekantet form, og er klart markert. I nordenden sees en inngang markert med to store steiner med en avstand på 1,5 meter. Kveet er hevet over terrenget i en høyde av omtrent 1 meter.

Kart: M711 1934 IV, 947 577

K14. Rundhaugen

Haug, ildsted, røys og vei av uviss datering.

Haugen har en bredde på 16 meter og en høyde på 5 meter og er klart markert. Den er bevokst med lyng og enkelte store furutrær og består av stein, grus og jord. Den er urørt bortsett fra i østsiden hvor det er gravd en 3 meter bred sjakt. Haugen kan også være en naturdannelse.

Ildstedene like ved haugen er fjernet under oppløying og lå 0,5 meter under jorda. Ildstedene kan tyde på at haugen var et offersted.

Røysa like ved har en lengde på omtrent 10 meter og en bredde på 3 meter. Den er jordblandet og bevokst med mose og furutrær.

Veifaret har en lengde på omtrent 300 meter. I dette er det funnet en samepulk omtrent 0,3 meter under jorda.

Kart: M711 1934 IV, 952 590

K15. Stilla

Ildsted og teltboplass av uviss datering beliggende i utmark. Ligger på høydedrag på fast fjell.

Ildstedet har rund form med en diameter på snaut en meter og er bygget opp av 6 steiner som er godt synlige.

Kart: M711 1934 IV, 023 546

Litteratur

Alta Kommune 1995. Flerbruksplan Joatka. Plandokument. Alta kommune.

Alta kommune. Kulturlandskapet i kommuneplanen. Prosjektområde. Tverrelvdalen. Upubl. Rapport Alta kommune.

Nielsen, J.P. 1995. Altas historie. Bind 2. Alta kommune.

Samisk kulturminneråd. Fornminnebasen.

7.0 AKTUELLE TRUSLER

I de øvre nordøstlige deler av nedslagsfeltet er vassdraget helt uberørt av tekniske inngrep. Trusler her kan være omlegging eller nybygging av kraftlinjer og terrengslitasje fra ferdsel og reindrifta.

En mer ensidig drift av jordbruket med fortsatt opphør av utmarksbeite og gamle driftsformer er en trussel mot det biologiske mangfoldet som er knyttet til det gamle jordbruks- og kulturlandskapet.

Ytterligere fjerning av kantvegetasjon langs vassdraget ved hogst, nybygging og utvidelse av jordbruksaraler er en trussel mot det biologiske mangfoldet som er knyttet til vassdraget. Mye av kantvegetasjonen og ikke minst flommarksvegetasjonen er i dag fjernet langs vassdraget.

De forholdsvis store utslippene av næringssalter til vassdraget i de nedre deler kan være en trussel mot anadrom fisk i vassdraget.

Ferdsel, økt hyttebygging og hogst i furuskogen sør i feltet er en trussel mot den marginale bestanden av storfugl som finnes innen nedslagsfeltet.

En eventuell utvidelse av skiferbruddene inn i området mellom Dedsika og Stilla er en trussel mot landskaps- og de geofaglige verdiene til dette elveavsnittet.

Det planlagte hyttefeltet i Øvre-Stilla kan være en trussel mot de store landskapsmessige verdiene som området har. Det bør stilles krav til beliggenhet og til utforming.

8.0 LITTERATURLISTE

- Alta kommune 1995. Biologisk mangfold. Status med temakart. Rapport nr.1. Alta kommune.
- Alta Kommune 1995. Flerbruksplan Joatka. Plandokument. Alta kommune.
- Alta kommune. Kulturlandskapet i kommuneplanen. Prosjektområde. Tverrelvdalen. Upubl. Rapport Alta kommune.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 1995. Inngrepsfrie naturområder i Norge. Registrert med bakgrunn i avstand fra tyngre tekniske inngrep. DN-rapport 1995-6. 39s.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 1995. Oversikt over norske vassdrag med laks, sjørrret og sjørøye pr. 1 januar 1995. Utskrift fra lakseregisteret. DN-notat 1995-1. 104s.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 1996. Barskog i Nord Norge. Utkast til verneplan. DN-rapport 1996-7.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 1999. Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998. DN-rapport 1999-3.
- Direktoratet for Naturforvaltning. Norges Vassdrag og Energidirektorat. 1997. Dokumenterte verneverdier i vernede vassdrag. En veileder for tilrettelegging og vurdering av informasjon.
- Direktoratet for Vilt og Ferskvannsfisk. 1982. Brukerundersøkelser blant jegere i de midlertidig vernete vassdrag. Del VI. Nord-Norge.
- Direktoratet for Vilt og Ferskvannsfisk. 1982. Viltartenes forekomster i de midlertidig vernede vassdragene. Nord Norge.
- Eie, J.A., Faugli, P.E. & Abel, J. 1996. Elver og vann. Vern av norske vassdrag. Grøndahl Dreier. Oslo.
- Eiknæs, O.& Pettersen S. 1995: Prosjekt differensiert forvaltning av verna vassdrag. Sluttrapport for utprøvningsfasen. NVE- publikasjon nr. 04 - 1995.
- Elgersma, A. 1996. Landsskapsregioner i Norge med underregioninndeling.
- Elgersma, A., Asheim, V. 1998. Landskapsregioner i Norge – landsskapsbeskrivelser. NIJOS rapport 2/98. Norsk institutt for jord og skogkartlegging.
- Follestad, A.F. 1979. Beskrivelse til kvartærgeologisk kart 1834 I. NGU nr 349. Universitetsforlaget.Oslo.
- Fremstad, E. 1996. Vegetasjonstyper i Norge. – NINA Temahefte 12: 1-279.
- Fylkesmannen i Finnmark. 1984. Manus til verneplan for strandområder i Finnmark. Miljøvernavdelingen
- Fylkesmannen i Finnmark. 1987. En effektstudie av laksetrappene i Finnmark. Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen. Rapport nr. 23.
- Fylkesmannen i Finnmark. 1998. Undersøkelser av vannkvalitet i Tverrelva, Altaelva, Kautokeinovassdraget, Brenneelva og Pasvikelva. Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen. Rapport nr 4-1998.

- Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.) 1994. Norsk Fugleatlas. Norsk Ornitologisk Forening.
- Habberstad J. 1997: Dokumenterte verneverdier i vernede vassdrag. En veileder for tilrettelegging og vurdering av informasjon. DN og NVE.
- Holtedal, O. 1918. Bidrag til Finnmarkens geologi. Aschehoug & co. Kristiania.
- Johansen, B. & Nilsen, E. 1983. Gråoeskog i Finnmark- vegetasjon, flora og verneverdige områder. Miljøverndepartementet. Rapport T-553.
- Kontaktutvalget. 1971. Kraftutbygging-naturvern. Om vassdrag som bør vernes mot kraftutbygging. Bergen.
- Korsmo, H & Svalastog, D. 1991. Verneplan for barskog. Regionrapport for Nord-Norge. Nina utredning 060.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.
- Målestokk 1: 2 000 000. Norsk institutt for jord og skogkartlegging.
- Nielsen, J.P. 1995. Altas historie. Bind 2. Alta kommune.
- Nordbakke, R. 1987. Fugler i undervisningen, ekskursjonsguide til Altaosen. Upubl. rapp. Alta lærerhøgskole.
- Nordisk ministerråd 1984. Naturgeografisk regioninndeling av Norden. Nordiska ministerrådet 289s.
- Pettersen S. & Eikenæs O. 1992: Differensiert forvaltning av vernede vassdrag. NVE-publikasjon nr. 20-1992.
- Samisk kulturminneråd. Fornminnebasen.
- Vorren, K.D. 1979. Myrinventeringer i Nordland, Troms og Finnmark, sommeren 1976, i forbindelse med den norske myrreservatplanen. Tromsø rapport nr. 3. Universitetet i Tromsø.
- Walseng, B & Halvorsen, G. 1993. Verneplanstatus i Troms og Finnmark med fokusering på vannkjemiske forhold og krepsdyr. –NINA Utredning 54:1-97.
- Zwaan, K.B. & Gautier, A.M. 1980. Beskrivelse til de berggrunnsgeologiske kart 1834 I og 1934 IV, Med fargetrykte kart. NGU nr 357. Universitetsforlaget. Oslo.
- Zwaan, K.B. 1988. Nordreisa, berggrunnsgeologisk kart- M 1:250 000. Norges geologiske undersøkelse.
- Aasheim, V. 1993. Håndbok i landskapskartlegging. Norsk institutt for jord og skogkartlegging. 29s.

9.0 Kriterier og verdisetting som er benyttet i rapporten

Inndeling av verneverdier	Fagområder brukt i VP I-IV, nå inkludert	Hovedkriterier	Støttekriterier
Prosesser og former skapt av is og vann	Geofag Hydrologi Naturvern	H 01 Urørthet H 02 Del av system H 03 Representativitet H 04 Sjeldenhet	S 01 Sårbarhet S 02 Naturhistorisk dokument S 03 Pedagogisk/Forskningsverdi S 04 Viktig landskapselement S 05 Del i flerfaglig sammenheng S 06 Instruktiv lokalitet
Biologisk mangfold	Botanikk/mykologi Ornitologi/zologi Ferskvannsbiologi Vilt Fisk Naturvern	H 05 Trua naturtype H 06 Tetthet H 07 Sjeldne arter/rødlistearter H 08 Variasjon og mangfold H 09 Areal	S 07 Biologisk funksjon S 08 Urørthet S 09 Forskningsverdi S 10 Pedagogisk verdi
Landskapsbilde	Evaluerings av landskap, der landskapet vurderes etter verdiene: *Intensitet/Inntrykkstyrke *Variasjon/Mangfold *Helhet/Kontinuitet	H13 Landskapets hovedform H14 Geologisk innredning H15 Vegetasjon H16 Vann og vassdrag H17 Jordbruksmark H18 Bygninger/tekn. anlegg	
Friluftsliv	Friluftstinteresser Jakt/fiskeinteresser Geofag	H 10 Tilgang/opparbeidet H 11 Egnethet H 12 Dagens bruk	S 08 Urørthet S 11 Natur og kulturkvalitet S 12 Opplevelse
Kulturminner og -miljøer	Kulturverninteresser	H 13 Mangfold H 14 Pedagogisk verdi H 04 Sjeldenhet H 03 Representativitet	S 13 Bruksverdi S 14 Symbolverdi, identitetsverdi

9.1 Metode for utpeking og gradering av verdi

Hensikten og hovedmålsettingen med prosjektet er å peke ut de mest viktige delområdene innen de temaene som rapporten omfatter. Kriteriene brukes for å karakterisere og fange opp de delområder som har spesielle kvaliteter i nedslagsfeltet.

I tillegg brukes kriteriene til å foreslå en gradering av delområdets verdi i en nasjonal, regional og lokal målestokk. VVV-prosjektets foreslåtte verdi for et delområde/objekt kan av og til falle ut som noe "høyere" sammenlignet med andre verdivurderinger som har vært gjort tidligere. I VVV-prosjektet har denne forskjellen vært begrunnet med at de enkelte vernede vassdragene har en egenverdi i nasjonal målestokk, ut fra at de enkelte vassdragene i verneplan I-IV til sammen utgjør en helhet med betydning for å bevare et bredt spekter av norsk vassdragsnatur. Hensikten er at VVV-prosjektets gradering skal gi en pekepinn om delområdets betydning i sammenheng med verneplan for vassdrag I-IV som helhet.

De arealer som er pekt ut, skal i størst mulig utstrekning være i tilknytting til vassdragsnære arealer langs elv, vatn og bekker. I tillegg kommer delområder med tilknytting til breer. Dersom enkelte kvaliteter som ligger utenfor de vassdragsnære arealene var viktige for at vassdraget ble vernet, så er også disse delområder/objekter tatt med i oversikten over verdier.

Graderingsprinsipper for landskap

Prinsippene er basert på NIJOs metode for kartlegging av landskap (se Aasheim, V. 1993 og Elgersma, A., Asheim, V. 1998.).

Landskapet deles inn i rom eller områder som utgjør et ”naturlig” topografisk, geologisk og økologisk avgrenset hele. Dette landskapsrommet eller -området deles opp i ulike landskapskomponenter som helheten er oppbygd av.

Komponentene er:

- Landskapets hovedform
- Geologisk innredning
- Vegetasjon
- Vann og vassdrag
- Jordbruksmark
- Bebyggelse og tekniske anlegg

Disse komponentene vurderes hver for seg med hensyn til hvor inntrykksterk, variert og helhetlig den enkelte komponenten er. Hver komponent gis en verdi på en tre (seks)delt skala fra landskap/komponent med høyeste verdi (A1/A2), gjennom det vanlige i regionen (B1/B2) og til den laveste verdien (C1/C2) som er landskap/komponenter med reduserte verdier.

Til sist vurderes/oppsummeres de enkelte komponentene i en landskapskarakter som er snittverdien av alle komponentene med hensyn til hvor stor vekt den enkelte komponent spiller for landskapskarakteren. Landskapskarakteren fremhever også det karakteristiske ved landskapsrommet.

Et landskap med verdi A har som regel nasjonale til regionale verdier. I VVV sammenheng er det bare landskap som har så høye verdier som A1 og A2, og bare i sjeldne tilfeller B1-landskapsområder (er da alltid lik landskapsområder av lokal verdi), som kommer med på listen over utvalgte landskapsområder (landskapsområder med stor verdi) i vurderingene.

Graderingsprinsipper for geofag, biologiske verdier og friluftsliv

Her er det i noen grad blitt brukt en standardiseringsmetode som betyr at dersom et delområde kjennetegnes ved at et eller flere av kriteriene kan sies å være oppfylt/tilstede, ifølge definisjon ¹, så vil delområdet også gis en verdi. Denne verdien er tilsvarende høyeste verdi som kan oppnås utfra antall kriterier som er oppfylte, eller den er lavere fordi komponentene eller kriteriene har en gradert verdi.

1. Verdien bestemmes da ut fra antallet hoved- eller oppfangingskriterier og antall støttekriterier som kan brukes for å karakterisere delområdet friluftsliv-, naturfaglige eller kulturfaglige kvaliteter.
2. Den justeres utfra den verdi som enkelte kriterier innehar for den enkelte lokalitet. Hvilke kriterier som er gradert står forklart i det følgende for hver faggruppe samt hvilke kriterier som i særlig grad eller spesifikt, er vektlagt innenfor den enkelte faggruppe.

På denne måten fungerer slutt Tabellen for hvert fagkapittel som en oppsummering som viser hvilke kriterier som er nyttet og ikke kun som en strikt verdivurdering. Tabellen er veiledende og oppsummerende for verdisettingen. For å begrunne verdivurderingen fullstendig må en da i tillegg gå til friteksten for hver lokalitet og til registreringsskjemaene bakerst i rapporten.

¹ Definisjon av kriteriene finnes i ”Dokumenterte verdier i vernede vassdrag -En veileder for tilrettelegging og vurdering av informasjon” og som finnes hos bland andre fylkesmannens miljøvern avdeling.

1. Prosesser og former skapt av vann og is

******* *Nasjonalt viktig verdi*

- a) Minimum et hovedkriterium med nasjonal/internasjonal kjente verdier,
- b) alternativt minimum tre hovedkriterier

****** *Regionalt viktig verdi*

- a) To hovedkriterier + minimum et støttekriterium

• Lokalt viktig verdi

- a) Minimum et hovedkriterium.

2. Biologiske og økologiske verdier

******* *Nasjonalt viktig verdi*

- a) Et eller flere dokumenterte nasjonale/internasjonale verdier, eller
- b) Minimum to hovedkriterier + minimum ett støttekriterium.

****** *Regionalt viktig verdi*

- a) To hovedkriterier.

• Lokalt viktig verdi

- a) Minimum et hovedkriterium.

Ett av hovedkriteriene skal for alle nivåene være trua naturtype hvis lokaliteten ikke gjelder gyte og oppvekstområder for fisk.

Det er ikke tilstrekkelig med funn av en rødlisteart for å kunne gradere lokaliteten som nasjonalt verdifull. Det må da også gjøres en vurdering av biotopens funksjon til arten samt hvilken rødlistestatus som arten har. Det skal også vurderes tetthet og mengde (eventuell potensiell) til rødlistearten.

I tillegg baseres verdivurderingen på en vurdering av prioriteten til den trua naturtypen (todelt- svært viktig eller viktig) og prioriteten til områdets viltverdi (svært viktig eller viktig) hvis det har noen viltverdi.

3. Landskapsbilde

Verdivurderingen er basert på NIJOs metode for kartlegging av landskap, og nærmere omtalt under ”Graderingsprinsipper for landskap” på side 40 i rapporten.

4. Friluftsliv

*** *Nasjonalt viktig verdi*

- a) Et eller flere dokumenterte nasjonale/internasjonale verdier, eller
- b) minimum 1 hovedkriterium + minimum to støttekriterier

** *Regionalt viktig verdi*

- a) Minimum ett hovedkriterium, og ett støttekriterium eller
- b) Minimum to støttekriterier med regional verdi

• Lokalt viktig verdi

- a) Minimum et hovedkriterium,
- b) Minimum et støttekriterium

I registreringsskjemaene er det lagt vekt på bruken av områdene og tilretteleggingen for friluftslivet i områdene. Bruken av områdene er vurdert etter termene mye, en del og lite brukt. Det er også opplistet hvilke tilretteleggingstiltak som er tilstede. For den endelige, samlede verdivurdering (bruksverdi) er det i tillegg lagt stor vekt på hvor egnet området er for utøvelse av friluftslivet samt hvilke natur, landskaps og kulturverdier som områdene har, hvilke opplevelser (muligheter) de tilbyr samt hvor urørte de er.

5. Kulturminner og miljøer

Ikke aktuelt med verdivurdering i VVV-prosjektet, kun registrering.

Det er skilt mellom kulturminner og kulturmiljøer hvor kulturmiljøene blant annet er vurdert etter begrepene i tabellen.

10.0 KART

Kart nr. 1-5.

Tillatelsesnummer LKS82003-O3647

Kartene vises i målestokk, ca 1:100 000

Kart nr. 1

PROSESSER OG FORMER SKAPT AV IS OG VANN		GRADERING
NR.	NAVN PÅ LOKALITET	
P1	Fossen	L
P2	Nedre Stilla	L
P3	Joatka	L
P4	Fal`lejav`ri	R

Kart nr. 2

BIOLOGISK MANGFOLD		GRADERING
NR.	NAVN PÅ LOKALITET	
B1	Altaosen	N
B2	Isberglia	R
B3	Bjørnenglia-Persvatnet	R
B4	Smideslåtten	N
B5	Floan	N
B6	Oppgårdsvatnet	N
B7	Losvarkollen	N
B8	Skrabben-Skogstuevatnet	N
B9	Stilladalen	N
B10	Kufotbergan	N
B11	Ræi`pujavrazat	N

Kart nr. 3

LANDSKAPSBILDE		GRADERING
NR.	NAVN PÅ LOKALITET	
L1	Storvatnet	R
L2	Dedsika-Oppgårdssætra	R
L3	Stilladalen	R
L4	Joatka-Reinbuktelv	R

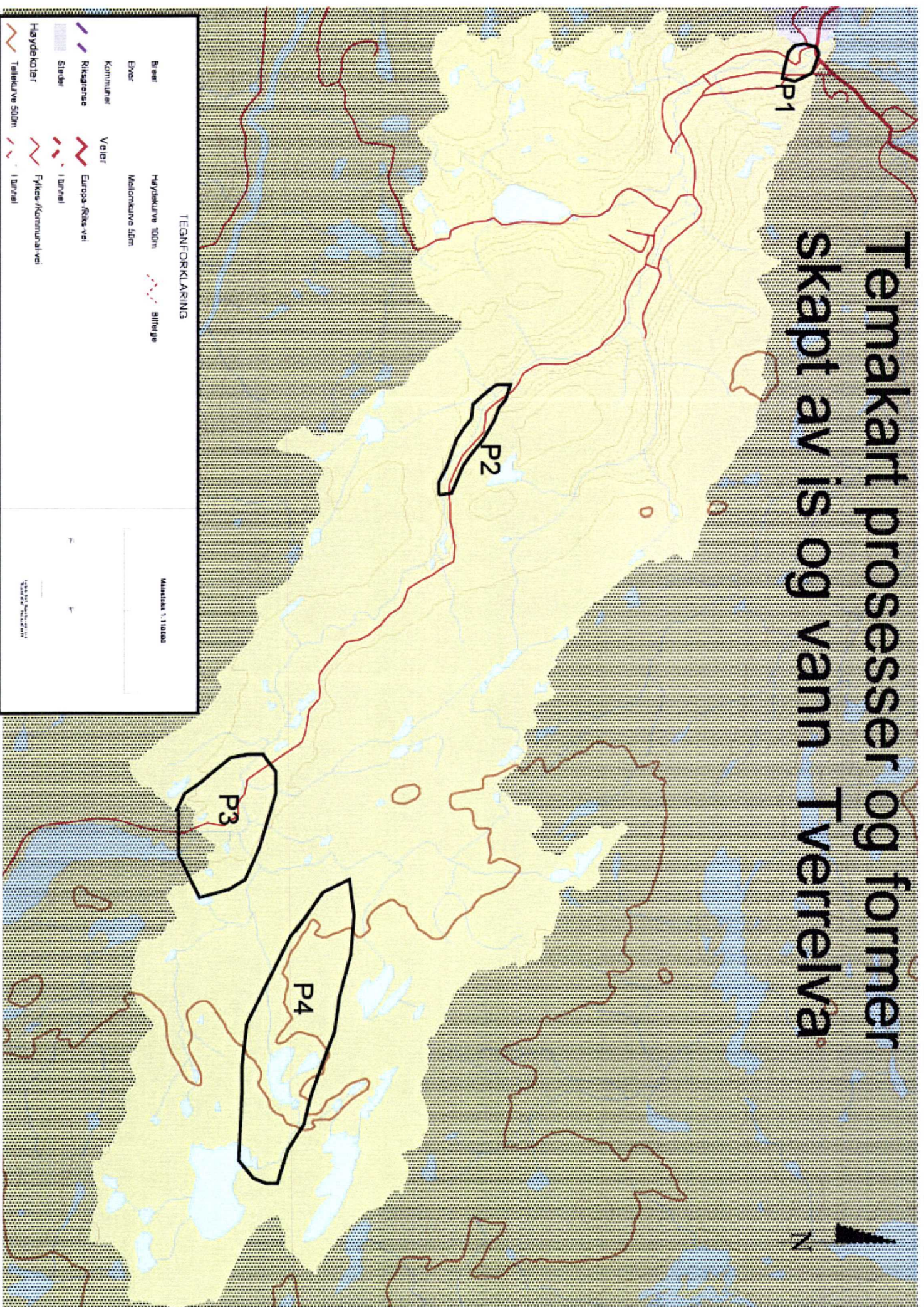
Kart nr. 4

FRILUFTSLIV		GRADERING
NR.	NAVN PÅ LOKALITET	
F1	Tverrelva	L
F2	Raipas-Isberget	L
F3	Pervatnet-Borras	L
F4	Stilla-Joatka	R
F5	Reinbuktelv-Fal'lejav'ri	R

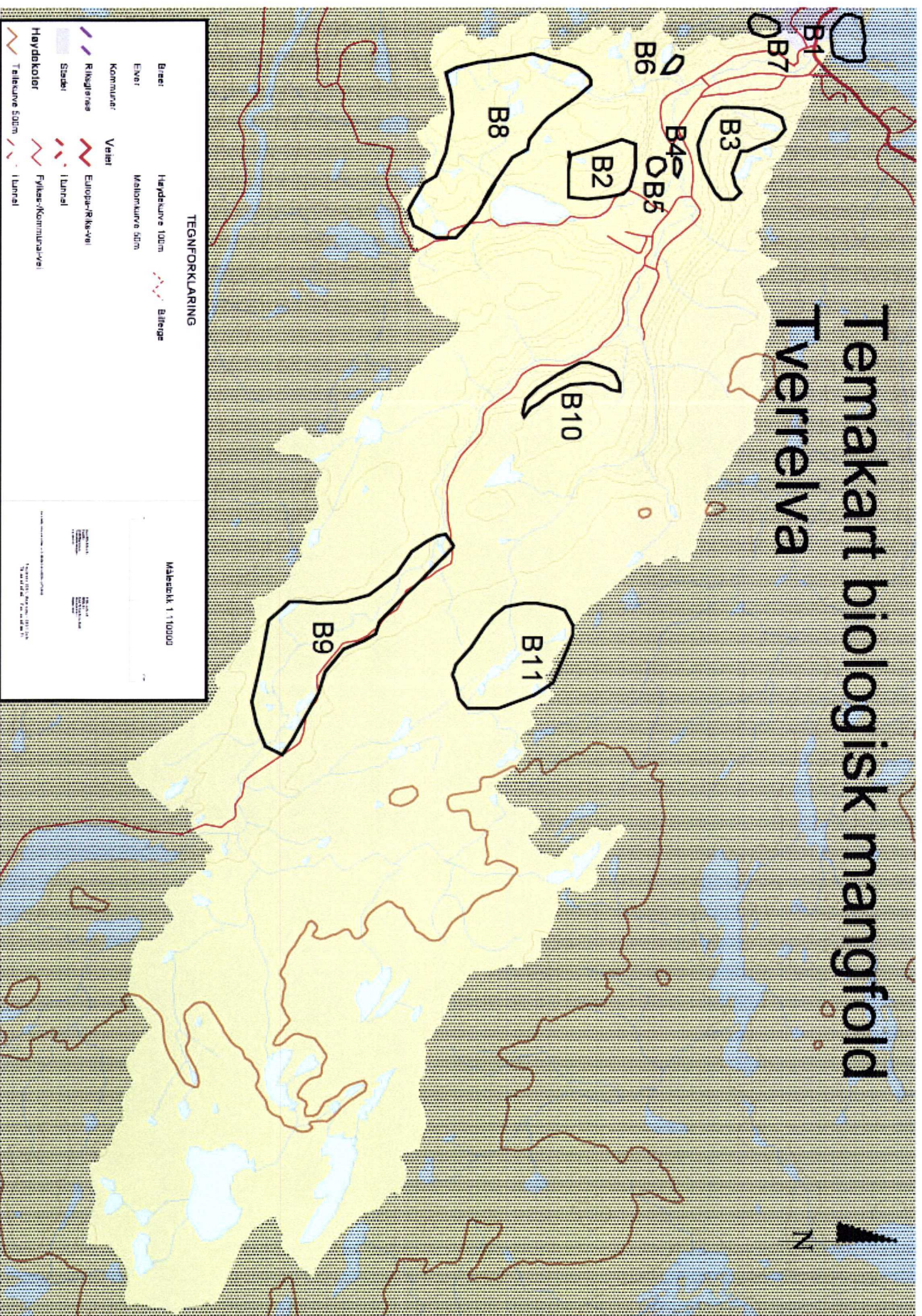
Kart nr. 5

KULTURMINNER		IKKE VERDIGRADERT
NR.	NAVN PÅ LOKALITET	
K1	Flyplassplanketunet	
K2	Oppgårdsætra	
K3	Stillasætra	
K4	Fal'legæd'gi	
K5	Saga/Nerskogen 1	
K6	Saga/Nerskogen 2	
K7	Saga	
K8	Lille Borras	
K9	Sagfossen	
K10	Gamsletta	
K11	Fosseng	
K12	Floan	
K13	Vatnet	
K14	Rundhaugen	
K15	Stilla	

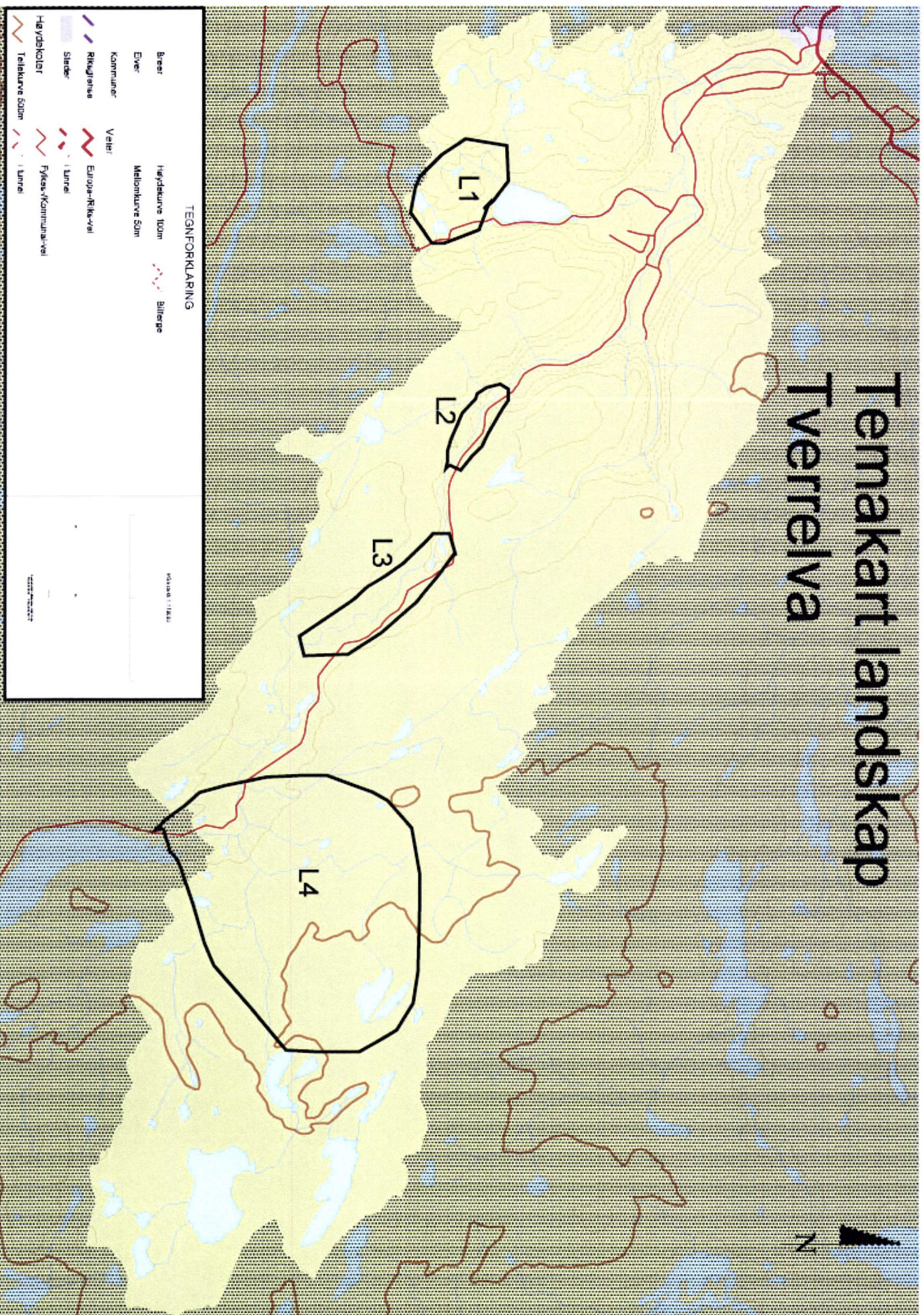
Temakart prosesser og former skapt av is og vann Tverrelva

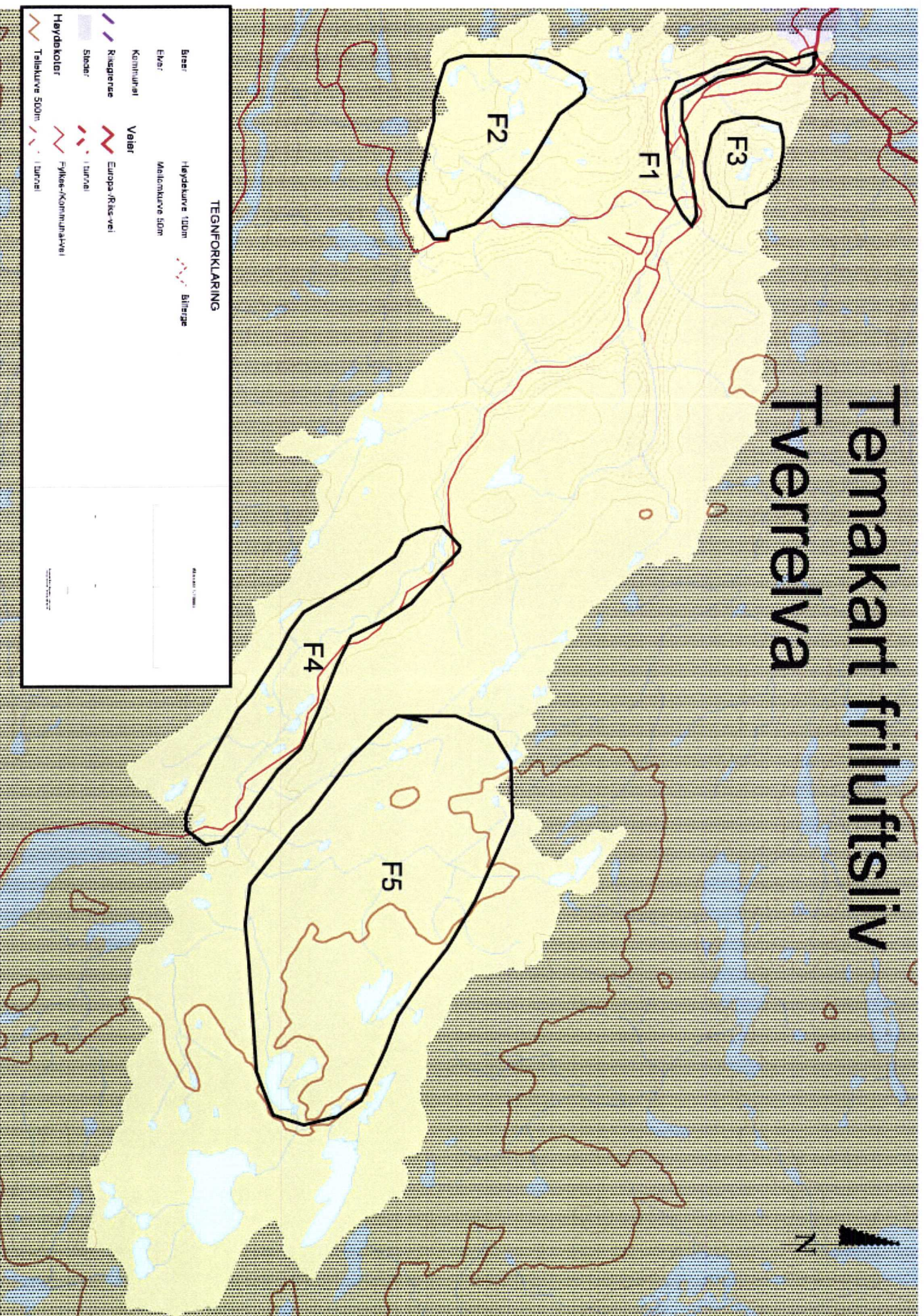
Temakart biologisk mangfold Tverrelva

Temakart landskap Tverrelva

Temakart friluftsliv Tverrelva

REGISTRERINGSSKJEMA

1 Prosesser og former skapt av is og vann

vv-nr 212/3

vvv-nr	komm	navn	Vnr	Geologisk hovedform:	Nivå 2	Nivå 1
212/3p1	2012	Fossen	212.6Z	Geologisk tilleggsform:	Marine avsetninger og former	Fluviale avsetninger
Viktige Prosesser		fluviale	Vernekriterium 1:	representativitet		
Aktive Prosesser		fluviale	Vernekriterium 2:	instruktiv lokalitet	Egenverdi:	
Geologisk alder:			Verdigruppe:	3	Elveerosjon i marine avsetninger, fluviale avsetninger nedenfor. Aktive prosesser.	
Inngrep	Vei og bru i området					

vv-nr 212/3

vvv-nr	komm	navn	Vnr	Geologisk hovedform:	Nivå 2	Nivå 1
212/3p2	2012	Nedre Stilla	212.6Z	Geologisk tilleggsform:	Diverse	
Viktige Prosesser			Vernekriterium 1:	uberørthet		
Aktive Prosesser		fluviale	Vernekriterium 2:	viktige landskapselement	Egenverdi:	
Geologisk alder:			Verdigruppe:	3	Særpreget canyonmiljø med en rekke ersojonsformer. Instruktiv lokalitet	
Inngrep	Vei og kraftledning, inngrep i form av skiferbrudd ovenfor og nedenfor området					

vv-nr 212/3

Nivå 2

Nivå1

vvv-nr komm navn

Vnr

Geologisk hovedform: glasi-ale
erosjonsformer

212/3p3 2012 Joatka

212.6Z

Geologisk tilleggsform: Massebevegelse og
periglasi-ale former

ViktigeProsesser fluviale

Vernekriterium 1: representativitet

AktiveProsesser glasi-ale

Vernekriterium 2: instruktiv lokalitet

Geologisk alder:

Verdigruppe:

Egenverdi:

Drumliner, overflateformer og
spylereenner. Urørt system som også
er viktige landskapselementer.

Inngrep Lite, vei gjennom det store området

vv-nr 212/3

Nivå 2

Nivå1

vvv-nr komm navn

Vnr

Geologisk hovedform: Breelv- og
bresjøavsetninger og
former

212/3p4 2012 Fal'lejav`ri

212.6Z

Geologisk tilleggsform: glasi-ale
erosjonsformer

ViktigeProsesser fluviale

Vernekriterium 1: representativitet

AktiveProsesser glasi-ale

Vernekriterium 2: urørt natur
(arealvurd.)

Geologisk alder:

Verdigruppe: 2

Egenverdi:

Klassiske eskerdannelse og stort
område som også er del i flerfaglig
sammenheng og avsetningene er
viktige landskapskomponenter

Inngrep Ingen, traktorvei (spor) gjennom området

2 Biologisk mangfold

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3b1	2012	Altaosen		212.6Z	

Vikig naturtype: Deltaområder

Klassisk verdivurdering: Nasjonal

Verdi naturtype: Svært viktig

Verdi som viltområde: Svært viktig

Merknad: Stort utløpsdelta med mudderbanker, sandstrand og strandeng. Stor betydning som rasteområde for en rekke sjeldne og uvanlige ender, vadere og lom. Botanisk rikt med sjeldne plantesamfunn.

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3b2	2012	Isberglia		212.6Z	

Vikig naturtype: Kalkskoger

Klassisk verdivurdering: Regional

Verdi naturtype: Svært viktig

Verdi som viltområde: Viktig

Merknad: Natureservat. Kalkfuruskog med blant annet marisko og huldreblom

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3b3	2012	Bjørnenglia-Persvatnet		212.6Z	

Vikig naturtype: Andre viktige forekomster

Klassisk verdivurdering: Regional

Verdi naturtype: Viktig

Verdi som viltområde:

Merknad: Natureservat. Supplementsområde i barskogsverneplanen. Variert furuskog med dominans av lavfuruskog.

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3b4	2012	Smideslått	212.6Z		

Vikig naturtype: Gråor-heggeskog

Klassisk verdivurdering: Lokal

Verdi naturtype: Svært viktig

Verdi som viltområde: Viktig

Merknad: Elementer av produktiv flommarksskog. Flere krevende spruefugler er observert her. En naturtype som har fått redusert arealene langs vassdraget i dalen.

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3b5	2012	Floan	212.6Z		

Vikig naturtype: Intakte høgmyrer

Klassisk verdivurdering: Lokal

Verdi naturtype: Viktig

Verdi som viltområde:

Merknad: Myr som tilhører den nordboreale sonens sørlige del. Høgmyr med bratte kantskråninger. Vegetasjonen er særlig kjennetegnet av røsslyng. Klar og karakteristisk utforming. Typeobjekt som er lokalt verneverdig og tilhører den østlige delen av regionen.

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3b6	2012	Oppgårdsvatnet	212.6Z		

Vikig naturtype: Andre viktige forekomster

Klassisk verdivurdering: Lokal

Verdi naturtype:

Verdi som viltområde:

Merknad: Variert skogsområde med furuskog og oreskog langs bekkedaler. Stor artsrikdom. Funn av skjellpiggsopp som utgjør nordgrensen i Norge. Svært sjeldent registrert nord for Saltpjellet.

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3b7	2012	Losvarkollen	212.6Z		
<i>Vikig naturtype:</i>	Andre viktige forekomster			<i>Klassisk verdivurdering:</i>	Lokal
<i>Verdi naturtype:</i>	Viktig			<i>Verdi som viltområde:</i>	Viktig

Merknad: Skogområde med blandingsskog med variert treslagssammensetning. Frodig og stor artsrikdom. Funn av skjellpiggsopp som utgjør nordgrensen i Norge. Svært sjeldent registrert nord for Saltfjellet.

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3b8	2012	Skrabben-Skogstuevat net	212.6Z		
<i>Vikig naturtype:</i>	Andre viktige forekomster			<i>Klassisk verdivurdering:</i>	Lokal
<i>Verdi naturtype:</i>	Viktig			<i>Verdi som viltområde:</i>	Viktig

Merknad: Mange små vatn og myrdrag i lavere høydeler som er omgitt av furu- og løvskog. Dels høy produksjon og stor artsrikdom av krepsdyr i enkelte av vatnene. Forekomster av andefugl og den uvanlige horneddykkeren.

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3b9	2012	Stilladalen	212.6Z		
<i>Vikig naturtype:</i>	Andre viktige forekomster			<i>Klassisk verdivurdering:</i>	Lokal
<i>Verdi naturtype:</i>	Viktig			<i>Verdi som viltområde:</i>	Viktig

Merknad: Flere større myrpartier, frodige vierkratt og vatn med vital kantvegetasjon. Viktig for flere andefugl og vadere.

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3b10	2012	Kufotbergan	212.6Z		

Vikig naturtype: Andre viktige forekomster *Klassisk verdivurdering:* Lokal

Verdi naturtype: Viktig *Verdi som viltområde:* Viktig

Merknad: Område hvor det er registrert svært sårbare rovfuglarter. Tilbyr gunstige hekkemuligheter for klippehekkende rovfugl.

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3b11	2012	Ræi'pujavrazat	212.6Z		

Vikig naturtype: Andre viktige forekomster *Klassisk verdivurdering:* Lokal

Verdi naturtype: Viktig *Verdi som viltområde:* Viktig

Viltarter

<i>Artsnavn</i>	<i>Funksjon</i>	<i>Kvalitet_fu dato</i>	<i>Verdi</i>	<i>Antall Hanner</i>	<i>Hoer</i>	<i>Kull</i>	<i>opphav</i>
STORLOM	LEVEOMRÅDE	Påvist	-	0	0	0	0
SMÅLOM	LEVEOMRÅDE	Påvist	-	0	0	0	0

Merknad: Flere små og varierte vatn som dels er omgitt og står i sammenheng med større myrområder i fjellet. Tilbyr gode hekkemuligheter for lom og høyboreale andefugl. Smålom, storlom, sjøorre og havelle er registrert i området.

3 Landskap

<i>vvv-nr</i>	<i>kommunenr</i>	<i>navn</i>	<i>opphav</i>	<i>dato</i>	<i>Vassdragsnummer</i>
212/311	2012	Storvatnet			212.6Z
<i>Landskapsregion</i>	DALBYGDENE I FINNMARK		<i>Underregion</i>		
				<i>Vekt til landskaps-komponent</i>	<i>Verdi til</i>
<i>Landskapets hovedform</i>	Småkupert og variert kolle og heilandskap i lavlandet som samlet danner mange små landskapsrom.			**	B1
<i>Geologisk innredning</i>	Enkelte mørke bergkoller som bryter opp teksturen i området, ellers lite fremtredende.			*	B1
<i>Vegetasjon</i>	Barskog dominerer. Også veksling mellom storvokst furuskog på høydedrag, åpne myrer, og løvskog på lavere partier i terrenget. Varierte inntrykk og lunt. Setter karakter på området			***	A2
<i>Vann og vassdrag</i>	Ligger som mange speil nedsunket i det kupert terrenget og åpner opp landskapet. Tiltrekker seg oppmerksomheten, men fyller bare små landskapsrom av gangen. Vannene skaper til sammen fylde og variasjon i området.			***	A2
<i>Jordbruksmark</i>	-			-	-
<i>Bebyggelse og tekniske anlegg</i>	Enkelte hytter og hyttevei gjennom området, liten påvirkning.			-	-
<i>Landskapskarakter</i>	Et småkupert landskap dominert av furuskog med, koller og bergknauser, mange vatn og myrdrag. Et lunt landskap. Stillhet og urørthet bortsett fra enkelte lite synlige hytter og vei gjennom området.				A2

<i>vvv-nr</i>	<i>kommunenr</i>	<i>navn</i>	<i>opphav</i>	<i>dato</i>	<i>Vassdragsnummer</i>
212/312	2012	Dedsika-Oppgård			212.6Z
<i>Landskapsregion</i>	DALBYGDENE I FINNMARK		<i>Underregion</i>		
				<i>Vekt til landskaps-komponent</i>	<i>Verdi til</i>
<i>Landskapets hovedform</i>	Lav elvecanyon i bunnen av en mer åpen dalgang. Variert utmeislet og utgravd elvekløft med en høyde på 10-20 meter			**	A1
<i>Geologisk innredning</i>	Er svært karaktersetende for området. Lagvis skiferberg som blottes i paralelle bånd. Berghamrer, forrevne vegger og nuter, kronglete og vekselvise trange gjel med enkelte overløpende steinbroer. Lave hylleavsatser oppover dalsidene.			***	A2
<i>Vegetasjon</i>	Spredt og småvokst løvskog og lyngrabber i mosaikk med koller, og bergknauser og lave hylleavsatser oppover dalsidene.			*	B1
<i>Vann og vassdrag</i>	Vekselvis småstryk og småfusser og virvlende brådype grytekulper under bergene og i juvene. Skaper liv og variasjon til landskapsrommet. Karaktersetende.			**	A1
<i>Jordbruksmark</i>	-			-	-
<i>Bebyggelse og tekniske anlegg</i>	Veien og kraftledningen i området trekker ned.			**	C
<i>Landskapskarakter</i>	Særpreget elvemiljø der elva har skåret seg loddrett ned i lagvise skiferberg som blottes i paralelle bånd. Berghamrer og kronglete, trange gjel med overheng og overløpende steinbroer. Skummende småfusser og brådype grytekulper.				A2

<i>vvv-nr</i>	<i>kommunenr</i>	<i>navn</i>	<i>opphav</i>	<i>dato</i>	<i>Vassdragsnummer</i>
212/313	2012	Stilladalen			212.6Z
<i>Landskapsregion</i>	DALBYGDENE I FINNMARK		<i>Underregion</i>		
				<i>Vekt til landskaps-komponent</i>	<i>Verdi til</i>
<i>Landskapets hovedform</i>	En fast utmeislet, åpen og slak dalgang med svakt stigende dalsider som likevel har karakter av viddelandskap. Kuperte dalflater og slakere åser og høydedrag.			**	A2
<i>Geologisk innredning</i>	Enkelte slake og lave løsmasseterrasser og høydedrag. Bånd av nakne bergkoller på tvers av dalgangen. Åpne renner har skåret seg ned i lømassene og berggrunnen.			**	B1
<i>Vegetasjon</i>	Brede frodige starrsoner kranser stille loner og rundt våtnene. Mosaikk av myrdrag, lyngkoller og åpen fjellbjørkeskog i dalsidene.			**	A2
<i>Vann og vassdrag</i>	Elva veksler mellom vatn, brede loner og småstryk i brattere terreng. Karaktersettende, og skaper variasjon, dybde og liv til landskapsbildet.			***	Ka
<i>Jordbruksmark</i>	-			-	-
<i>Bebyggelse og tekniske anlegg</i>	Noen få hytter ligger spredt i området, veien som skjærer seg ned i dalsiden trekker ned.			**	B2
<i>Landskapskarakter</i>	Åpent fjellandskap likevel kombinert med en fast utmeislet dalgang. Slake åser med harmoniske linjer, varierte småvatn kantet med brede starrbelter. Elva veksler mellom brede, stille løp og småstryk. Landskapsverdiene er noe redusert på grunn av veien gjennom området.				A2

vvv-nr	kommunenr	navn	opphav	dato	Vassdragsnummer
212/314	2012	Joatka-Reinbukte			212.6Z

Landskapsregion **FINNMARKSVIDDA**

Underregion

<i>Vekt til</i>	<i>Verdi til</i>
<i>landskaps-komponent</i>	

<i>Landskapets hovedform</i>	Småkupert, åpent og storslagent viddelandskap med slake åser og høydelag i det fjerne.	***	A2
-------------------------------------	--	------------	-----------

<i>Geologisk innredning</i>	Løsmassene er karaktersetende der de skaper et svært kupert gulv i viddelandskapet. Et haugete landskap med høydelag, rygger og bratte koller, dels steinblokker av løsmasser. Skaper stor variasjon og kontrast i teksturen til landskapet. Bart fjell og områder med blokkur i sørøst skaper også kontrast i landskapet.	***	A1
------------------------------------	--	------------	-----------

<i>Vegetasjon</i>	Åpen fjellbjørkeskog i mosaikk med myrdrag, vatn og løsmasseformer. Brede vier og starrbelter langs elver og vatn. Fremtredende elementer.	*	B1
--------------------------	--	----------	-----------

<i>Vann og vassdrag</i>	Elva vekser mellom småstryk og stille loner, stedvis vekselvis kantet med starrbelter og tette vierkratt. Myr og vatn i forsinkingene mellom løsmassene skaper også variasjon og liv i landskapet.	***	A2
--------------------------------	--	------------	-----------

<i>Jordbruksmark</i>	-	-	-
-----------------------------	---	----------	----------

<i>Bebyggelse og tekniske anlegg</i>	Spredt med hytter i deler av området, preger totalinntrykket lite.	-	-
---	--	----------	----------

<i>Landskapskarakter</i>	Åpent bølgende og kollete viddeterreng omkranset av slake åser og høydedrag i det fjerne. Særpreget geologisk innredning. Svært småkupert med hauger og rygger av løsmasser. Mosaikk med småvokst, åpen fjellbjørkeskog, myrdrag og småvatn. Elva veksler mellom strykparter og brede loner kantet med starrbelter. Stillhet og urørhet i et storslagent viddelandskap		A2
---------------------------------	--	--	-----------

4 Friluftsliv

Verna Vassdrag nr 212/3

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3f1	2012	Tverrelva	212.6Z		

<i>Områdets hovedegnethet</i>	<i>Bruksverdi</i>	<i>Bruksfrekvens</i>	<i>Nærturområde</i>	<i>Dagsturområde</i>
Fiske i ferskvann	Lokal	mye	ja	nei

Andre bruksformer for området

Turer til fots eller på ski i tettbygd strøk (turvegdrag)

Merknad

Badeplasser, kulturminner og lokal fiskeelv. Nærturområde og viktig for nærmiljøet. Planer om omfattende rehabilitering av miljøet og tilrettelegging for friluftslivet.

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3f2	2012	Rapas-Isberget	212.6Z		

<i>Områdets hovedegnethet</i>	<i>Bruksverdi</i>	<i>Bruksfrekvens</i>	<i>Nærturområde</i>	<i>Dagsturområde</i>
Fiske i ferskvann	Lokal	en del	ja	nei

Andre bruksformer for området

Turer til fots eller på ski i skogen.

Merknad

Gode fiskevatn. Kupert og innbydende terreng med furuskog og mange småvatn. Naturopplevelser, botanikk, bærterreng. Lokale brukere. Naturresevat, pedagogisk interessant

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3f3	2012	Pervatnet-Borras	212.6Z		
Områdets hovedegnethet					
		Bruksverdi	Bruksfrekvens	Nærturområde	Dagsturområde
Turer til fots eller på ski i skogen.		Lokal	en del	ja	nei

Merknad

Nærturområde i et innbydende terreng, med furuskog og skogbunn av lys reinlav. Bærterreng, fiskevatn. Naturreservat, pedagogisk interessant

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3f4	2012	Stilla-Joatka	212.6Z		
Områdets hovedegnethet					
		Bruksverdi	Bruksfrekvens	Nærturområde	Dagsturområde
		Regional	mye	ja	ja

Andre bruksformer for området

Jakt

Fiske i ferskvann

Turer til fots eller på ski i fjellet

Merknad

Jakt og bærterreng med et innbydende landskap. Lokale og regionale brukere. Lett tilgjengelig og befolkningsnært. Opplevelse av fjellvidder og villmark kombinert med hytter og tilrettelagt med stier. Flerbruksplan for området som fremmer interessene for friluftsliv. Stor potensiale for tilrettelegging og utvidet bruk.

<i>vvv-nr</i>	<i>Kommune</i>	<i>Navn</i>	<i>Vnr</i>	<i>Kilde</i>	<i>Dato</i>
212/3f5	2012	Reinbuktelv-Fal'lejav'r	212.6Z		

<i>Områdets hovedegnethet</i>	<i>Bruksverdi</i>	<i>Bruksfrekvens</i>	<i>Nærturområde</i>	<i>Dagsturområde</i>
	mye	ja	ja	

Andre bruksformer for området

Turer til fots eller på ski i fjellet

Jakt

Fiske i ferskvann

Merknad

Jakt, bærplukking og ikke minst fiske i gode ørret og røyevatn. Tilrettelegging med stier og kjerrevei, skuterløype. Turlagshytte sentralt innen området. Innbydende viddelandskap som også er innfallsporten til store og kjente villmarksområder som Stabbursdalen og lesjavre.

Oversikter over rapporter

"Verdier i Vernede Vassdrag"

1998 - 1	Verdier i Nordalselva, Åfjord kommune i Sør-Trøndelag
1999 - 1	Verdier i Opo m/Låtefoss, Odda kommune i Hordaland
1999 - 2	Verdier i Stryne- og Loenvassdraget, Stryn kommune i Sogn og Fjordane
1999 - 3	Verdier i Oldenvassdraget, Stryn kommune i Sogn og Fjordane
2000 - 1	Verdier i Gautefallvassdraget, Drangedal og Nissedal kommuner i Telemark
2000 - 2	Verdier i Unsetåa, Rendalen, Tynset og Tolga kommuner
2000 - 3	Verdier i Hamrabøvassdraget, Suldal kommune i Rogaland
2000 - 4	Verdier i Høievassdraget, Tysvær kommune i Rogaland
2000 - 5	Verneverdier i Nitelva, Nittedal, Skedsmo og Rælingen kommuner i Akershus fylke
2000 - 6	Verdier i Norddalsvassdraget, Suldal kommune i Rogaland
2000 - 7	Verdier i Hålandsvassdraget, Suldal kommune i Rogaland
2000 - 8	Verdier i Vikedalsvassdraget, Vindafjord kommune i Rogaland
2000 - 9	Verdier i Gvetaåi, Nore og Uvdal kommune i Buskerud
2000 - 10	Verdier i Skrimfjellområdet, Kongsberg kommune i Buskerud, Sauherad og Skien kommuner i Telemark
2000 - 11	Verdier i Vergja, Nore og Uvdal, Rollag og Sigdal kommuner i Buskerud
2000 - 12	Verdier i Ognå, Steinkjer kommune i Nord-Trøndelag
2000 - 13	Verdier i Rolv, Nore og Uvdal, kommune i Buskerud
2000 - 14	Verdier i Sørkjeåi, Rollag kommune i Buskerud og Tinn kommune i Telemark
2000 - 15	Verdier i Vannsjø-Hobølvassdraget, Moss, Sarpsborg, Spydeberg, Skiptvedt, Råde, Rygge Våler og Hobøl kommuner i Østfold og Akershus fylker
2000 - 16	Verdier i Austbygdåi, Tinn kommune i Telemark
2000 - 17	Verdier i Hornsbekken, Gol kommune i Buskerud
2000 - 18	Verdier i Skogshornområdet, Gol kommune i Buskerud
2000 - 19	Verdier i Grønndøla, Gol kommune i Buskerud
2000 - 20	Verdier i Mørkedøla, Gol kommune i Buskerud
2000 - 21	Verdier i Fuglevågsvassdraget, Smøla kommune i Møre og Romsdal
2000 - 22	Verdier i Årgårdsvassdraget, Namdalseid og Verran kommuner i Nord-Trøndelag
2000 - 23	Verdier i Hjelsteinelva, Vestnes kommune i Møre og Romsdal
2000 - 24	Verdier i Gjela, Aure kommune i Møre og Romsdal
2000 - 25	Verdier i Toåa, Surnadal kommune i Møre og Romsdal
2001 - 1	Natur- og kulturverdier i Salsvassdraget, Nord-Trøndelag
2001 - 2	Verdier i Norddalsvassdraget, Norddal kommune, Møre og Romsdal
2001 - 3	Verdier i Søya, Surnadal kommune i Møre og Romsdal

2001 - 4	Verdier i Ålvundelva, Sunndal kommune i Møre og Romsdal
2001 - 5	Verdier i Solnørelva, Vestnes, Skodje og Ørskog kommuner i Møre og Romsdal
2001 - 6	Verdier i Bygdaelva, Stranda kommune i Møre og Romsdal
2001 - 7	Verdier i Stigedalselva, Volda kommune i Møre og Romsdal
2001 - 8	Verdier i Visa, Nesset kommune i Møre og Romsdal
2001 - 9	Verdier i Bondalselva, Ørsta kommune i Møre og Romsdal
2001 - 10	Verdier i Norangselva, Ørsta kommune i Møre og Romsdal
2001 - 11	Verdier i Todalselva, Aure kommune i Møre og Romsdal
2001 - 12	Verdier i Bjotveitelvi, Ullensvang og Eidfjord kommuner i Hordaland
2001 - 13	Verdier i Døgro, Ulvik kommune i Hordaland
2001 - 14	Verdier i Elvegårdselva, Narvik kommune i Nordland
2001 - 15	Verdier i Snefjordvassdraget, Måsøy kommune i Finnmark
2001 - 16	Verdier i Dyrdalselvi, Aurland kommune i Sogn og Fjordane
2001 - 17	Verdier i Undredalselvi, Aurland kommune i Sogn og Fjordane
2001 - 18	Verdier i Kolarselvi, Aurland kommune i Sogn og Fjordane
2001 - 19	Verdier i Flåmssvassdraget, Aurland kommune i Sogn og Fjordane
2001 - 20	Verdier i Nisedalselvi, Aurland kommune i Sogn og Fjordane
2001 - 21	Verdier i Gaulavassdraget, Melhus kommune i Sør-Trøndelag
2001 - 22	Verdier i Gaulavassdraget, Midtre Gauldal kommune i Sør-Trøndelag
2001 - 23	Verdier i Taumevassdraget, Sirdal kommune i Vest-Agder
2001 - 24	Verdier i Erdalsvassdraget, Eidfjord og Ullensvang kommune, Hordaland
2001 - 25	Verdier i Hattebergsvassdraget, Æneselvi og Furebergsvassdraget i Kvinnherad kommune, Hordaland
2001 - 26	Verdier i Manndalselva, Kåfjord kommune i Troms
2001 - 27	Verdier i Etnavassdraget, Nordre Land, Etnedal, Sør-Aurdal, Nord-Aurdal og Øystre Slidre kommuner i Oppland
2001 - 28	Verdier i Gausa, Espedalsvatn/Breisjøen, Lillehammer, Gausdal, Øyer, Ringebu, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner i Oppland
2001 - 29	Verdier i Smeddøla, Lærdal kommune i Sogn og Fjordane
2001 - 30	Verdier i Kvinna, Leikanger kommune i Sogn og Fjordane
2001 - 31	Verdier i Sogndalselvi, Sogndal kommune i Sør-Trøndelag
2001 - 32	Verdier i Utladalsvassdraget, Årdal og Luster kommune i Sør-Trøndelag
2001 - 33	Verdier i Feigumsvassdraget, Luster kommune i Sogn og Fjordane
2001 - 34	Verdier i Mørkrisvassdraget, Luster kommune, Sogn og Fjordane

2001 - 35	Verdier i Nesheimvassdraget, Farsund kommune i Vest-Agder
2001 - 36	Verdier i Aanavassdraget, Kristiansand kommune i Vest-Agder og Lillesand kommune i Aust-Agder
2001 - 37	Verdier i Salangsvassdraget, Bardu og Salangen kommune i Troms
2001 - 38	Verdier i Sausa-, Brusjø- og Navatnvassdragene, Brønnøy kommune i Nordland
2001 - 39	Verdier i Breidvikelva, Tromsø kommune i Troms
2001 - 40	Verdier i Tverrelva, Alta kommune i Finnmark
2001 - 41	Verdier i Repparfjordvassdraget, Kvalsund kommune i Finnmark
2001 - 42	Verdier i Geirangelva, Stranda kommune i Møre og Romsdal
2001 - 43	Verdier i Osvassdraget, Molde, Gjemnes og Nesset kommuner i Møre og Romsdal
2001 - 44	Verdier i Rauma (Verma), Rauma kommune i Møre og Romsdal
2001 - 45	Verdier i Rauma (Istra), Rauma kommune i Møre og Romsdal
2001 - 46	Verdier i Valldøla, Norddal og Rauma kommuner i Møre og Romsdal
2001 - 47	Verdier i Stordalselva, Stordalselva, Norddal og Rauma kommune i Møre og Romsdal

Se også:

Forvaltning av vernede vassdrag 1995. Informasjonsperm utgitt av Direktoratet for naturforvaltning og Norges vassdrag- og energidirektorat, mars 1995.

Norges vassdrag- og energidirektorats hjemmeside: <http://www.nve.no>

Direktoratet for naturforvaltnings hjemmeside: <http://www.naturforvaltning.no>

Utgitt i samarbeid mellom Direktoratet for naturforvaltning og Norges vassdrag- og energidirektorat

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Fylkesmannen

Direktoratet for
naturforvaltning

Verdier i vernede vassdrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Direktoratet for naturforvaltning (DN) har i fellesskap arbeidet med et prosjekt for å gjøre kunnskapen om vernede vassdrag lettere tilgjengelig for kommuner og andre som forvalter vassdragsnære områder. "VVV-prosjektet" skal dokumentere og gjøre verdiene i vassdraget mer synlige. Målet er at alle som planlegger arealbruk eller inngrep i et vernet vassdrag, først skal vite hvilke verneverdier som finnes der. På denne måten regner DN og NVE med at skadelige inngrep i større grad blir unngått.

TE 1006

ISBN 82-7072-516-1

ISSN 1501-4851

Norges vassdrags- og energidirektorat, P.B. 5091 Majorstua, 0301 Oslo. Tlf. 22 95 95 95, faks 22 95 90 00

Fylkesmannen i Finnmark, Statens hus, 9815 Vadsø. Tlf 78 95 03 00, faks 78 95 19 39

Direktoratet for naturforvaltning, 7485 Trondheim. Tlf. 73 58 05 00, faks 73 58 05 01